

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

1430 π.Χ. έως 1210 π.Χ.

**220 ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΧΕΤΤΑΙΟΥΣ ΒΑΣΙΛΙΑΔΕΣ:
Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΩΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ!**

James G. Brianas, Ph.D.

Αύγουστος 2018

©2018

Μετάφραση από τα Αγγλικά από το Γιώργο Αποστολόπουλο

Αθήνα – Ελλάδα

Αυτό το ερευνητικό έγγραφο έχει δημιουργηθεί ειδικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς από το Ίδρυμα «THE ACHILLES FOUNDATION» μια μη κερδοσκοπική οργάνωση 501 (c) (3) www.achillesfoundation.org και μπορεί να αναπαραχθεί για τους σκοπούς αυτούς αλλά όχι για οικονομικό όφελος.

Η εκτίμηση επεκτείνεται στον Dr. Richard Beal του Ινστιτούτου Ανατολής του Πανεπιστημίου του Σικάγο, «Έργο Χεττιτικού Λεξικού». Μετά την επίσκεψή μου στη βιβλιοθήκη και το μουσείο του Ινστιτούτου, ο Δρ Beal ήταν πολύ ενημερωτικός και εξήψε το ενδιαφέρον μου οδηγώντας σε αυτό το πόνημα.

Μπροστινό εξώφυλλο: Φωτογραφία της γραφής Akkadian.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
Σύνοψη	vi
Τα κείμενα Αηθίγawa – Ιστορικό.....	1
Πρώμη Ελληνική Ιστορία – Οι Μινωίτες.....	2
Οι Μυκηναίοι	3
Τα κείμενα του Αηθίγawa.....	4
1430 π.Χ. και βασιλεία του 1390 έως 1380 π.Χ.....	5
1318 και 1317 π.Χ. – Βασιλεία του 1321 έως 1295 π.Χ.....	8
1310 π.Χ. – Βασιλεία του 1321 έως 1295 π.Χ.....	10
1300 π.Χ.....	11
1295 έως 1272 π.Χ.....	12
1267 έως 1237 π.Χ.....	13
1237 έως 1209 π.Χ. – 1.....	19
1237 έως 1209 π.Χ. – 2.....	21
1205 π.Χ.....	23
Περιγραφική και αναλυτική περίληψη των αποδεικτικών στοιχείων	24
Είναι τα κείμενα πειστικά;.....	31
Η κατάρρευση των πολιτισμών της Ύστερης Εποχής του Χαλκού.....	33
Τελευταία κουβέντα για τον Τρωικό Πόλεμο.....	38
Σφηνοειδή και ιερογλυφικά δισκία	43
Το μήνυμα, ο αγγελιοφόρος και η μέθοδος	45
Βιβλιογραφία	47

ΣΥΝΟΨΗ

Δεν είναι μύθος ή θρύλος. Η ανακάλυψη και αποκρυπτογράφηση δίσκων από πηλό αποδεικνύει ότι υπήρξε ο Τρωικός Πόλεμος. Είναι μέρος της ιστορίας – συνέβη πραγματικά.

Από το βασιλείό τους, σε αυτό που είναι τώρα η κεντρική Τουρκία, οι Χετταίοι ήταν μια τρομερή δύναμη μάχης ενάντια στους ισχυρούς Μυκηναϊκούς Έλληνες στα ανατολικά τους. Από τη βιβλιοθήκη των 10.000 πήλινων δίσκων που ανακαλύφθηκαν το 1906, περίπου 30 από αυτούς αφορούσαν αλληλογραφία (γράμματα) μεταξύ των Ελλήνων και των Χετιτών βασιλέων. Η πρόσφατη μετάφραση στα αγγλικά αυτής της ομάδας των 30 δίσκων, γνωστών ως «κείμενα Αhhiyawa», δείχνει περίπου 220 χρόνια διαλόγου, μεταξύ 1430 και 1210 π.Χ., μεταξύ αυτών των δύο βασιλείων. Αποκαλύπτει ότι για γενιές οι Έλληνες και οι Χετταίοι πολέμησαν στη δυτική Ανατολία (σύγχρονη Τουρκία) κοντά στην ακτογραμμή του ανατολικού Αιγαίου, κοντά στην περιοχή της Τροίας.

Ξεκίνησε το 1430 π.Χ., σχεδόν πριν 3450 χρόνια. Ένας εγγονός ενός προηγούμενου βασιλιά χετιτίτη θυμάται πως ο παππούς του το 1430 π.Χ. απέκρουσε δύο εισβολές μυκηναϊκών Ελλήνων νότια της Τροίας και ανατολικά του νησιού της Λέσβου. Σε επιστολή προς έναν τοπικό βασιλιά της Ανατολίας, ο βασιλιάς του Χετταίων δήλωσε: «Ο Attarissiya (Atreus), ο κυβερνήτης του Αhhiyawa (Ελλάδα), ήρθε και σχεδίαζε να σας σκοτώσει. (Ο παππούς μου) έστειλε το πεζικό και τα άρματα στη μάχη. – Ο Attarissiya είχε 100 άρματα και (πολλές) χιλιάδες πεζικό. – Αγwνίστηκαν –και τότε ο Attarissiya– επέστρεψε στη χώρα του (Ελλάδα)».

180 χρόνια αργότερα το 1250 π.Χ., κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ασταθούς ειρήνης, οι Χετταίοι προφανώς διεξήγαγαν πόλεμο κατά των Ελλήνων, αυτή τη φορά συγκεκριμένα στην Τροία, μια πόλη που οι πρόσφατες ανασκαφές δείχνουν ότι ήταν μια καλά οχυρωμένη και τρομερή πόλη μεγέθους περίπου 10.000 ανθρώπων. Ο πόλεμος κατέληξε σε αδιέξοδο. Ο Έλληνας βασιλιάς έγραψε αργότερα (σε χετιτική γλώσσα) στον χετιτίτη βασιλιά, «Εσείς χρησιμοποιήσατε βία εναντίον μου». Ο βασιλιάς του Χετταίων απάντησε: «Αλλά ήμουν ακόμα νέος –εμείς ήμασταν εχθροί– (τώρα) έχουμε κάνει ειρήνη. – Έχω ομολογήσει το αδίκημα μου (τώρα) αφήστε το να μην πάει παραπέρα».

Ανάλυση από αυτόν τον συντάκτη των 220 χρόνων διαλόγου, αυτές οι «Φωνές από το παρελθόν» που αντικατοπτρίζουν την «Ανθρώπινη πλευρά της Αρχαιολογίας», οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι Έλληνες δεν το «άφησαν να φύγει». Κατά τη διάρκεια μιας περιόδου χετιτικής αδυναμίας και ευπάθειας όταν οι Χετταίοι βρίσκονταν σε πόλεμο με τους Ασσυρίους στα ανατολικά τους και υπέφεραν από εσωτερικές συγκρούσεις, η Τροία, 750 χιλιόμετρα δυτικά της χετιτικής πρωτεύουσας, δέχθηκε την εισβολή των Ελ-

λήνων. Αυτή ήταν μια πόλη στην οποία οι Έλληνες εδώ και χρόνια είχαν εμπορικές σχέσεις, ήταν στρατηγικά τοποθετημένη για να ελέγχει τη μετάβαση στη Μαύρη Θάλασσα και την οποία οι Έλληνες για γενιές επιδίωκαν να αποκτήσουν για δική τους. Σύμφωνα με πρόσφατες αστρολογικές έρευνες από τους Έλληνες αστροφυσικούς και γεωλόγους των πανεπιστημίων της Πάτρας και της Αθήνας, οι οποίοι ανέλυσαν μια ηλιακή έκλειψη που βρέθηκε στο ΙΛΙΑΔ, η χρονολόγηση του Τρωικού Πολέμου του Ομήρου εντοπίσθηκε από το 1228 έως το 1218 π.Χ. Αυτές οι ημερομηνίες επιβεβαιώνουν την ανάλυση του συγγραφέα που έδειχνε ότι η «στρατηγική εκδίκησης» σχεδιάστηκε από τους Έλληνες για να εξασφαλίσουν την πόλη της Τροίας. Από τα «κείμενα Ahhiyawa» ξέρουμε ότι υπήρξε συγκεκριμένα ένας πόλεμος στην Τροία γύρω στο 1250 π.Χ. και από την «Αστρολογική Έρευνα» ο Τρωικός Πόλεμος του Ομήρου έληξε το 1218 π.Χ. Οι ανακαλύψεις συνεχίζουν να επιβεβαιώνουν την πίστη μας στο ιστορικό παρελθόν της Ελλάδας.

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Σύνοψη

«Τα κείμενα Αhhiyawa» παρέχουν ένα παράθυρο στο παρελθόν – γραπτά στοιχεία και διαλόγους από και μεταξύ των βασιλιάδων δύο μεγάλων δυνάμεων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, των μυκηναϊκών Ελλήνων (Ahiyawans) και των Χετταίων της Κεντρικής Ανατολίας (Μικρά Ασία, σημερινή Τουρκία). Ο πόλεμος, οι εχθροπραξίες, οι ίντριγκες και οι περιστασιακές περίοδοι ειρήνης, αποτελούν τη βάση για τις εντάσεις που αποκαλύφθηκαν στα 220 χρόνια που καλύπτονται από αυτά τα κείμενα. Είναι ένας καθρέφτης στην «Ανθρώπινη πλευρά της Αρχαιολογίας», με τις ανθρώπινες ανησυχίες, συναισθήματα, ερωτήματα, θυμό, αμφιβολίες, απληστία, θρησκευτικό ζήλο και οικογενειακές δυναμικές αυτών των εξουσιών, πολύ πιθανόν παρόμοιες με αυτές που βιώνουμε στον κόσμο σήμερα. Παρέχει ένα μήνυμα και στους δύο, στους πιστούς του Ομήρου και στον Τρωικό πόλεμο, καθώς και στους αμφισβητίες.

Τα κείμενα Αhhiyawa – Ιστορικό

Από την ανακάλυψη της «Χεττιτικής Βιβλιοθήκης» από τους Γερμανούς αρχαιολόγους το 1906, που αποτελείται από περίπου 10.000 δίσκους αργίλου στην κεντρική Τουρκία (αρχαία Ανατολία και Μικρά Ασία), συνεχίστηκαν οι συζητήσεις γύρω από τον Τρωικό Πόλεμο του Ομήρου και την εμπλοκή των Μυκηναίων Ελλήνων και των Χετταίων στη σύγκρουσή τους στον Τρωικό πόλεμο που τεκμηριώνεται μέσω αλληλογραφίας από και μεταξύ των τότε γνωστών «Μεγάλων Βασιλέων» της Ανατολίας και της περιοχής του Αιγαίου. Μέσα σε αυτή τη «Βιβλιοθήκη» υπήρχαν σχεδόν 30 κείμενα (επιστολές) αναφερόμενες στους «Αhhiyawa» που οι περισσότεροι μελετητές πιστεύουν ότι είναι οι Μυκηναίοι Έλληνες της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, ταυτοποιημένοι από τον Όμηρο ως Αχαιοί, από την Αχαιΐα. Οι Αhhiyawans μπορεί να ήταν ένα συγκρότημα πολλών βασιλείων (29 που ορίζονται από τον Όμηρο) που υπήρχαν στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά του Αιγαίου. Και για την *Ιλιάδα* του Ομήρου, ο «Κατάλογος των Πλοίων» από αυτά τα βασίλεια (ανακτορικές πόλεις-κράτη) «θεωρείται από τους μελετητές ως ένα αυθεντικό κομμάτι που κατοπτρίζει τις πραγματικότητες της Εποχής του Χαλκού» (Beckman, Bryce και Cline, 2011, ακόμη Rose, 2014, Visser, 1997, Latacz, 2004, κ.λπ.). Οι 20ετείς αρχαιολογικές έρευνες του συγγραφέα στην Ελλάδα, τα νησιά, καθώς και τη Τουρκία, το επιβεβαιώνουν περαιτέρω. Για παράδειγμα, η περιγραφή του Ομήρου για τα παλάτια των Ελλήνων βασιλιάδων θα μπορούσε να προέλθει μόνο από τα ταξίδια του σε ολόκληρο το Αιγαίο και την

ηπειρωτική Ελλάδα, για να συμπεριλάβει την αναφορά του στην «αμμώδη Πύλο», στο σπίτι του βασιλιά Νέστορα, στη νοτιοδυτική ακτή της Ελλάδας, μεγάλη περιτειχισμένη «ακρόπολη» του βασιλιά Αγαμέμνονα, ή «βραχώδης Τραχίνα», ένα οδοντωτό ορεινό συγκρότημα κοντά στον ποταμό Σπερχειό, του οποίου οι πολεμιστές πολέμησαν κάτω από τον Αχιλλέα στην Τροία ή «βραχώδης Ιθώμη υψητέδων», με τεράστια πέτρινη πρόσοψη, στη δυτική Θεσσαλία το βασίλειο του Μαχαιών και του Ποδαλειρίου, γιοι του Ασκληπιού, που ήταν γιατροί στην Τροία. Επισκέψεις σε αυτές τις τοποθεσίες σήμερα δείχνουν ότι είναι ακριβώς όπως περιγράφεται από τον Όμηρο, τα δύο πρώτα πολύ γνωστά. Και ίσως για την κατάπληξη πολλών, σύμφωνα με τον Paul Bahh στην εκδομένη *Εικονογραφημένη Ιστορία της Αρχαιολογίας* βοήθησε να γυρίσει τα μάτια των ανθρώπων στο παρελθόν μέσω των περιγραφών του Τρωικού Πολέμου στην *Ιλιάδα* και των λαών από διαφορετικές χώρες της *Οδύσσειας*». Αλλά για τον Latacz, 2004, ο Τρωικός πόλεμος δεν είναι «ιστορία της Τροίας αλλά η ιστορία του Αχιλλέα», γιατί η *Ιλιάδα* δεν καλύπτει τα δέκα χρόνια του πολέμου αλλά τις τελευταίες 51 ημέρες και η εστίασή της είναι ο Αχιλλέας. Αυτό ο συγγραφέας συμφωνεί ότι ο ίδιος ο πόλεμος είναι το καθοριστικό κεντρικό κομμάτι.

Το ερώτημα παραμένει, αν αυτά τα κείμενα Αηηιγawa δικαιώνουν τον Όμηρο με κάθε τρόπο. Αυτός ήταν ένας άνδρας, πιθανώς γεννημένος στη δυτική Ανατολία στο ανατολικό Αιγαίο, που ταξίδεψε καλά και που σαν ασιδός, ένας βάρδος, θα εκτελέσει για ώρες και ώρες στην αυλή πιθανώς γιορτάζοντας, τραγουδώντας στους κυβερνώντες αριστοκράτες με τη μουσική συνοδεία μιας λύρας και απαγγέλλοντας ιστορίες από το παλαιό, το ένδοξο παρελθόν της Ελλάδας, χωρίς αμφιβολία πολύ διασκεδαστικό για το ακροατήριό του. Για τους αρχαίους Έλληνες, Ρωμαίους και αργότερα Βυζαντινούς Έλληνες ο Τρωικός πόλεμος ήταν πραγματικός. Αφήστε αυτές τις «Φωνές από το παρελθόν», μερικούς από τους πρώτους διάλογους στην καταγραμμένη ιστορία, να ζωντανέψουν καθώς μιλάνε άμεσα σε εσάς – 220 χρόνια που αντικατοπτρίζουν την «Ανθρώπινη πλευρά της Αρχαιολογίας», βάζοντας ένα ανθρώπινο πρόσωπο σε λέξεις που προφέρονται και απομαγνητοφωνούνται πάνω από 3200 χρόνια πίσω. Για να υπάρξει μια πληρέστερη κατανόηση και να εκτιμηθεί καλύτερα η ιστορική σημασία αυτού του διαλόγου, θα παρουσιαστούν εν συντομία ιστορικές πληροφορίες για την περίοδο πριν από τα κείμενα, τα 220 χρόνια των κειμένων, καθώς και την περίοδο μετά τα κείμενα παρουσιαζόμενες εν συντομία.

Πρώμη Ελληνική Ιστορία – Οι Μινωίτες

«Ωστόσο, η ανασυγκρότηση της πρώτης ελληνικής ιστορίας παραμένει το πιο σημαντικό καθήκον της σύγχρονης επιστήμης της ιστορίας». Έτσι δήλωσε ο γερμανός αρχαιολόγος Wolf-Dietrich Niemeier, επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Furumark σε συνέδριο με θέμα

«Οι Μινωίτες», τον Ιανουάριο του 2005 στην Αθήνα, Ελλάδα. Αυτό το σχόλιο αναδεικνύει το γεγονός ότι η ταύτιση των πρώτων Ελλήνων, του πρώτου συνεκτικού ελληνικού πολιτισμού, βρίσκεται ακόμα σε κατάσταση εξέλιξης. Για τους σκοπούς αυτού του γραπτού, οι Μινωίτες, με επίκεντρο την Κρήτη, παίρνουν την τιμή αυτή. Από την εξέλιξή τους στην προανακτορική Πρώιμη Εποχή του Χαλκού ξεκινώντας από το 2900 π.Χ. έως τα μέσα της Ύστερης Εποχής του Χαλκού το 1450 π.Χ. και μετά, άσκησαν σταδιακά την επιρροή τους, διαδίδοντας τον πολιτισμό και τα προϊόντα τους σε όλο το Αιγαίο, τις ανατολικές και νότιες ακτές της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και της δυτικής Ανατολίας με εμπορικές οδούς προς την Αίγυπτο, την Κύπρο και την Συρο-Παλαιστινιακή ακτή. Η περιοχή του Αιγαίου και η ανατολική Μεσόγειος τη Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού, από το 1750 έως το 1200 π.Χ., έγιναν πολύ κοσμοπολίτικες με τις παλατιανές ελίτ να διαπραγματεύονται μεταξύ τους – αρώματα και άλλα είδη πολυτελείας, πολύτιμα μέταλλα για κοσμήματα και όπλα, κρασί, λάμπες πετρελαίου και προϊόντα διατροφής. Αυτό περιελάμβανε τα μεγάλα βασίλεια των Μινωιτών, των Χετταίων, των Αιγυπτίων, των Ασσυρίων και των Βαβυλωνίων.

Οι Μυκηναίοι

Αλλά μια δύναμη της φύσης έδωσε τέλος στην κυριαρχία των Μινωιτών. Η ηφαιστειακή έκρηξη στο νησί Θήρα (Σαντορίνη) στο Αιγαίο πέλαγος βόρεια της Κρήτης πιθανότατα το 1628 π.Χ. (αρχικά πιστεύτηκε ότι ήταν το 1450 π.Χ. και αργότερα το 1540 π.Χ.) έφερε σταδιακά την κατάρρευση των Μινωιτών. Στα μέσα του 15ου αιώνα π.Χ. οι Ηπειρωτικοί Έλληνες, οι Μυκηναίοι, συμπλήρωσαν το κενό και ανέλαβαν πολλά από τα παλάτια της Κρήτης και τις αποικίες, οικισμούς και εμπορικές διαδρομές των Μινωιτών, αν και η Κνωσός, πρωτεύουσα των Μινωιτών, φαίνεται να επέζησε μέχρι τα μέσα του 14ου αιώνα π.Χ. Ενώ οι Μινωίτες θεωρούνταν πιο συνετοί, οι Μυκηναίοι αντανακλούσαν έναν πιο στρατιωτικό και πολεμικό χαρακτήρα, καθώς εξελίχθηκαν από το 1650 π.Χ., χτίζοντας μαζί, κυκλώπεια φρούρια με κέντρα παλατιών (μέγαρα), των οποίων η κυρίαρχη ελίτ προωθούσε μια κεντρική διοίκηση από την κορυφή προς τα κάτω και διαστρωμένη κοινωνική δομή εντός των κρατών-μελών τους. Η *Ιλιάδα* του Ομήρου απεικονίζει ένα καλό παράδειγμα της στρατιωτικής και ιεραρχικής κουλτούρας, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης των 29 βασιλείων και διοικητών που τράβηξαν μαζί, όσο σαθρό κι αν είναι, για να πολεμήσουν τους Τρώες και τους συμμάχους τους στην Τρωάδα της βορειοδυτικής Ανατολίας. Είναι μια ιστορία που έχει καταγράψει τη φαντασία και σίγουρα τις επαγγελματικές προσπάθειες των μελετητών και των φοιτητών για πολλές γενιές. Είναι η *Ιλιάδα* μύθος, μια θρυλική ιστορία ενός λαμπρού παρελθόντος, ή είναι αληθινή, αντικατοπτρίζοντας την ιστορική πραγματικότητα; Πραγματικός γραπτός διάλογος από και ανάμεσα

στους Έλληνες και τους Χετταίους βασιλιάδες και άλλους αξιωματούχους παρέχει μια εικόνα αυτού του μυστηριώδους και παραπλανητικού παρελθόντος.

Τα κείμενα Ahhiyawa

Πολλά από τα κείμενα (επιστολές), γραμμένα σε πηλό σε σφηνοειδή γραφή, τα επίσημα γραπτά των Χετταίων χρησιμοποιούνται για διπλωματικούς και διοικητικούς σκοπούς, είναι πολύ μακρά, αντανακλώντας ολοκληρωμένες σκέψεις, άλλες είναι ελλιπείς λόγω χαμένων δισκίων ή λέξεων που δεν είναι κατανοητές με ακριβείς ημερομηνίες των επιστολών που είναι συχνά ασαφείς. Akkadian, η κοινή γλώσσα «lingua franca» για διεθνή αλληλογραφία, χρησιμοποιήθηκε επίσης. Μικρά και ακανόνιστα, τα δισκία ήταν συνήθως 3x4 ίντσες σε μέγεθος. Τα κείμενα *Ahhiyawa*, από τον Gary Beckman, τον Trevor Bryce και τον Eric Cline, Εταιρεία Βιβλικής Λογοτεχνίας, 2011, ήταν η πηγή που χρησιμοποιήθηκε για τη συζήτηση της γραφής σε αυτά τα δισκία. Αυτό το εξαιρετικό κομμάτι λογοτεχνίας παρουσιάζει τα κείμενα (26 από αυτά, αν και όχι με χρονολογική σειρά) με μεταγραφές που δείχνουν την αγγλική φωνητική στην αριστερή πλευρά και τις μεταφράσεις στα δεξιά, συμπεριλαμβάνει σχόλια και δοκίμια για ολόκληρο το ζήτημα Ahhiyawa. Αυτή είναι η πρώτη φορά που μια αγγλική μετάφραση των αποκρυπτογραφημένων κειμένων παρέχεται σε ένα ενιαίο τόμο. Ήταν μια ανεκτίμητη πηγή για τον συγγραφέα, έχοντας υποστηρίξει δημοσιεύσεις. Τα κείμενα, οκτώ από τα οποία παρουσιάζονται εν μέρει εδώ και συζητούνται με χρονολογική σειρά, ξεκινούν με την πρώτη αναφορά σε μια περίοδο γύρω στο 1430 π.Χ. Για να διευκολυνθεί η κατανόησή τους, ο συγγραφέας έχει χρησιμοποιήσει τις λέξεις ή τις φράσεις που λείπουν όπως έχουν εισαχθεί από αυτούς τους συγγραφείς. Ελπίζουμε ότι αυτή η απόδοση των κειμένων απευθυνόμενα σε ένα γενικό ακροατήριο, αν και μια σύντομη περιλήψη, παρουσιάζει μια ειλικρινή και ντόμπρα εικόνα όπως επιδιώκεται από τους μεταφραστές και τους πρωταρχικούς συγγραφείς πριν από πάνω από 3200 χρόνια.

Για μια ματιά στο τι πρόκειται να έρθει, παρουσιάζεται ο ακόλουθος διάλογος:

Περίπου το 1285 π.Χ. ένας βασιλιάς από την Αχχιγιάβα (Ελλάδα) γράφει στον βασιλιά Μαβατάλλη Β΄ του Χατζή (σήμερα στην κεντρική Τουρκία) «Έτσι λέει (I) ο Μεγάλος Βασιλιάς του Αχχιγιάβα (Ελλάδα) – ο Μεγάλος παππούς μου Καγαμούνα – παντρεύτηκε (πριγκίπισσα της Ανατολίας και έλαβε ως μέρος μιας προίκας) – (έτσι) τα νησιά ανήκουν όντως παλιότερα στον βασιλιά Αχχιγιάβα». Ο Έλληνας βασιλιάς λέει ότι ορισμένα νησιά του ανήκουν επειδή δόθηκαν στον Μεγάλο προπάππο του, τον Καγαμούνα, πριν από χρόνια. Τα νησιά που διεκδικούνται ήταν πιθανότατα η Λέσβος και η Χίος και ίσως άλλα, όπως η Λήμνος και η Ίμβρος.

Περίπου το 1250 π.Χ. ο βασιλιάς Χαττουσίλι Γ΄ του Χατζή γράφει στον βασιλιά της Αχχιγιάβα (Ελλάδα), «Σχετικά με το θέμα (της Wilusa/Τροία) για το οποίο εχθρευόμασταν – έχουμε κάνει ειρήνη». Ο Έλληνας βασιλιάς λέει: «κινηθήκατε εχθρικά εναντίον μου». Ο βασιλιάς του Χατζή απαντά: «Αλλά ήμουν ακόμα νέος». Ο διάλογος αυτός συζητά τον πόλεμο ειδικά στην Τροία μεταξύ των Ελλήνων και των Χετταίων (από του Χατζή) των οποίων οι Τρώες ήταν σύμμαχοι. Πρόκειται για σαφή ένδειξη ενός Τρωικού Πολέμου στον οποίο συμμετείχαν οι Έλληνες.

Αυτό είναι μόνο μια ματιά των πραγματικών λέξεων που ειπώθηκαν μεταξύ βασιλιάδων δύο μεγάλων δυνάμεων στην Υστερη Εποχή του Χαλκού, πάνω από 3200 χρόνια πίσω. Ξαναγράφει την κατανόσή μας της ιστορίας από αυτή την περίοδο. Ας επιστρέψουμε πίσω στην αρχή όταν ξεκίνησαν πρώτα τα κείμενα του Αhhiyawā, μια περίοδο που αναφερόταν στα τέλη του 15ου αιώνα π.Χ., όταν υπήρχαν προηγούμενοι πόλεμοι κοντά στην Τροία που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Το 1430 π.Χ. και η βασιλεία από το 1390 έως το 1380 π.Χ.

Κατηγορητήριο του Madduwata

Γράφτηκε από γραμματείς στις αρχές του 14ου αιώνα π.Χ. για τον βασιλιά Αρμουνάντα I (A – συντομογραφία του συγγραφέα) που κυβέρνησε το χεττιτικό βασίλειο από το 1390 έως το 1380 π.Χ., πολλά γεγονότα που επιγράφηκαν έλαβαν χώρα κάτω από τον προηγούμενο βασιλιά, Tudhaliya I/II (T) στα τέλη του 15ου αιώνα π.Χ., γεγονότα πολύ πιθανόν γύρω στο 1430 π.Χ. Η επιστολή γράφτηκε προς έναν ηγεμόνα, βασιλιά Madduwata (M) στη βορειοδυτική Ανατολία (περιοχή Τρωάδος, Τροία, βρίσκεται σε αυτή τη γύρω περιοχή και πιθανόν λίγο βόρεια), έδαφος προφανώς υπό την εξουσία των Χετταίων. Ο βασιλιάς Arguwanḫa τιμωρεί τον κυβερνήτη και τον προτρέπει να αλλάξει τον τρόπο της διακυβέρνησής του, που ήταν ένα πρόβλημα για τους Χεττίτες. Περιγράφει πώς το 1430 ο βασιλιάς Tudhaliya (T), πατέρας του σημερινού βασιλιά, διέσωσε τον M από μια επίθεση του Attarissiya (ενδεχομένως ο θρυλικός μυκηναίος βασιλιάς Ατρείας) από την Αhhiyawā (όπως η Ελλάδα αναγνωρίστηκε από τους χετταίους βασιλιάδες). Ο T απέκρουσε τους Μυκηναίους Έλληνες και αφού διέσωσε τον M του ανέθεσε να κυβερνήσει την επικράτεια της δυτικής Ανατολίας ακριβώς ανατολικά της Lazra, [το νησί της Λέσβου] απαιτώντας να ορκιστεί υποταγή (υποτέλεια) στον T. Ο M, τότε προσπάθησε να επεκτείνει την επικρατεία του στην Αρζαβά προς τα νότια, αλλά απέτυχε υποχρεώνοντας τον T να έρθει πάλι να τον σώσει. Ο Attarissiya (Ατρείας) απείλησε τον M για δεύτερη φορά απαιτώντας την παρέμβαση του T και πάλι. Ο M συνέχισε να εμπλέκεται σε ίντριγκες ακόμη και με

τον πρώην εχθρό του Αραζάβα (Κουπάντα-Καρούντα), καταλαμβάνοντας χεττιτικές πόλεις και προτρέποντας Χετταίους υποτελείς να εξεγερθούν ενάντια στον χεττίτη βασιλιά, που έκαναν κάπου είκοσι δύο υποτελικά βασίλεια. Ο βασιλιάς Τ απέκρουσε με επιτυχία όχι μόνο τις δύο ελληνικές εισβολές αλλά και όλα τα βασίλεια που είχαν επαναστατήσει. Όλα αυτά συνέβησαν πριν από τη βασιλεία του σημερινού βασιλιά, βασιλιά Α. Το κείμενο ολοκληρώνεται με μια αναφορά αποστολής του απεσταλμένου Α, Mulliyara, στον Μ. Μια περίληψη της πραγματικής επιστολής, με έμφαση στα τμήματα που σχετίζονται κυρίως με τους Αhhiyawans, ακολουθεί.

Μέρος 1 – 1430 π.Χ. ΒΔ Ανατολία. «Ο Attarissiya (Ατρέας), ο ηγέτης του Αhhiya (Αhhiyawa), σας έδωσε, Mudduwatta, από τη γη σας. Στη συνέχεια, σας παρενόχλησε και συνέχισε να σας κυνηγάει. Και συνέχισε να επιζητά για σας έναν κακό θάνατο, Μ. Θα σας σκότωνε, αλλά εσύ Μ έφυγες προς στον πατέρα της Αυτού Μεγαλειότητας (Βασιλιά Τ) και ο πατέρας της Αυτού Μεγαλειότητας μου σας έσωσε από το θάνατο. Έχει ξεφορτωθεί τον Attarissiya για σένα. Διαφορετικά, ο Attarissiya δεν θα σε άφηνε μόνο σου, αλλά θα σε σκότωνε».

Μέρος 12 – 1430 π.Χ. «Ο Attarissiya, ο ηγέτης του Αhhiya, ήρθε και σχεδίαζε να σε σκοτώσει, Μ. Αλλά όταν άκουσε ο πατέρας της Αυτού Μεγαλειότητας μου, απέστειλε τον Kishnarili (έναν αρχηγό), πεζικό και άμαξα στη μάχη εναντίον του Attarissiya. Και εσύ, Μ, δεν αντιστάθηκες και πάλι στον Attarissiya, αλλά υπέκυψες μπροστά του –100 άμαξες και– (αρκετές ;) χιλιάδες πεζικό του Attarissiya συντάχθηκαν για μάχη. Και αγωνίστηκαν. –Τότε ο Attarissiya απομακρύνθηκε– και πήγε στην πατρίδα του».

Μέρος 31 – 1390 έως 1380 π.Χ. Alasiya, νησί της Κύπρου, πολύ πιο νότια και ανατολικά από την παραπάνω επικράτεια: «Επειδή η γη της Αλάσιγια ανήκει στην Αυτού Μεγαλειότητά μου και ο λαός της Αλάσιγια μου πληρώνει φόρο τιμής, γιατί επιτέθηκες ασταμάτητα;» Ο Μ απαντάει: «αλλά ο πατέρας της Αυτού Μεγαλειότητάς του, ποτέ δεν με πληροφόρησε ούτε με ενημέρωσε ποτέ η Μεγαλειότητά του, συνεπώς: Η γη της Αλάσιγια είναι δική μου – αναγνωρίστε την ως τέτοια». Ο Α απαντά: «Εσείς Μ υπάγεστε στην Αυτού Μεγαλειότητά μου – γιατί συνεργαστήκατε μαζί τους [τους Έλληνες];».

Είναι ξεκάθαρο ότι οι ελληνικές φιλοδοξίες για εδάφη στην Ανατολία κατά μήκος του Αιγαίου και σε άλλες περιοχές της Μεσογείου ήταν πολύ ισχυρές. Αντανακλώντας τις δύο εχθρικές επιδρομές κατά του Μ στη βορειοδυτική Ανατολία: Ο Attarissiya (Ατρέας) είχε 100 άρματα και αρκετές χιλιάδες πεζικού. Δεν ήταν μικρός στρατός. Ο βασιλιάς Τ των Χετταίων πολέμησε εναντίον των Ελλήνων με μια πιθανότατα μεγαλύτερη πολεμική

δύναμη και απώθησε αποτελεσματικά τους Έλληνες εισβολείς. Στην πραγματικότητα, ο Τ είχε καταστρέψει έναν συνασπισμό είκοσι δύο χωρών στη δυτική Ανατολία, κοινώς αναφερόμενο από τους μελετητές ως «Assuwan Confederacy». Χωρίς αμφιβολία, ο Χετταίος έλεγχος πάνω στο έδαφος, πολύ μακριά 450 Μίλια [750 χιλιόμετρα] από την πρωτεύουσα των Χετταίων τη Χατούσα και πάνω από το ορεινό όγκο, αλλά και χαμηλότερους λόφους, ήταν πολύ αδύναμος. Τα ομόσπονδα κράτη επωφελήθηκαν από αυτό και μάλιστα προσχώρησαν στους Έλληνες, εχθρούς των Χετταίων, για αμοιβαίο όφελος όχι μόνο να αποκτήσουν έδαφος αλλά και τους πόρους τους. Αλλά ήταν ανεπιτυχείς.

Για να τιμήσει περαιτέρω αυτές τις νίκες, ο Τ χάραξε ένα σπαθί. Ανακαλύφθηκε στη Χάτουσα το 1991, λέγεται ότι είναι μυκηναϊκής ελληνικής σχεδίασης. Η επιγραφή αναφέρει: «Καθώς ο Μεγάλος Βασιλιάς Τουδάλια θρυμματίζει τη χώρα του Ασσουάν, αφιέρωσε αυτά τα σπαθιά στον Θεό Θύελας, τον κύριό του». (Ο Θεός Θύελας είναι ένας από τους πολλούς θεούς του Χετταίων, αυτός που μοιάζει με τον Δία).

Σημείωση: Αν και δεν εντοπίστηκε στα «Τα κείμενα Αηηίγawa», κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Suppiluliuma I, 1350 έως 1322 π.Χ., ακολουθώντας το παραπάνω, ο βασιλιάς προφανώς το 1350 π.Χ. σφετερίστηκε το θρόνο από τον μεγαλύτερο αδελφό του που δολοφονήθηκε. Στη συνέχεια παντρεύτηκε μια πριγκίπισσα της Βαβυλώνας και εξόρισε την προηγούμενη σύζυγό του στην επικράτεια Αηηίγawa. Ήταν ένας πολέμαρχος βασιλιάς (όπως φαίνεται από τις «Πράξεις του Suppiluliuma», γραμμένες σε διάφορα δισκία που ανακαλύφθηκαν στη Χάτουσα), επεκτείνοντας την Χεττιτική αυτοκρατορία στη Συρία, όπου τελικά έρχεται σε σύγκρουση με τον Αιγύπτιο Φαραώ Ακεντάν, 1353-1334 π.Χ. Το 1322 π.Χ. πέθανε από πανούκλα και μεταφέρθηκε στο Χάτι (γη των Χετταίων) μερικά χρόνια νωρίτερα από αιγύπτιους αιχμαλώτους πολέμου. Ο Μουρσίλη Β', που συζητείται στη συνέχεια, κατέγραψε τον θάνατο και την πανούκλα σε δισκία γνωστά ως «Προσευχές πανούκλας».

Ένα άλλο σημείο ενδιαφέροντος είναι ο «κατάλογος του Αιγαίου». Πρόκειται για μια «περιοδεία» των Αιγυπτίων (κατά τη διάρκεια του βασιλιά Φαραώ Αμανχοτέπ III, 1391-1353 π.Χ.) στα ελληνικά νησιά και στην ηπειρωτική χώρα περίπου το 1370 π.Χ., περίπου είκοσι χρόνια πριν την καταστροφή της Κνωσού, πρωτεύουσας των Μινωιτών, το 1350 π.Χ. Οι Μινωίτες είχαν για πολλούς αιώνες μεγάλη επιρροή σε όλη την ανατολική Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένης της Αιγύπτου. Πολύ πιθανόν ως διπλωματική αποστολή, οι Αιγύπτιοι πήγαν να παγιώσουν τις σχέσεις τους με έναν παλιό εμπορικό εταίρο, τους Μινωίτες, τους οποίους επισκέφθηκαν πρώτα στην Κρήτη (οι Αιγύπτιοι ονόμασαν Κεφτουί) και στη συνέχεια ταξίδεψαν στην ηπειρωτική Ελλάδα (ονόμασαν Ταπαја) επισκεπτόμενοι το νησί Κύθηρα νοτιοανατολικά, μετά τις Μυκήνες και το λιμάνι

των Ναύπλιο και στην περιοχή της Μεσσηνίας (Πύλου) και ενδεχομένως στη Θήβα της Βοιωτίας, επιστρέφοντας στην Κρήτη. Το έκαναν αυτό και για να συναντηθούν με τους Μυκηναίους, «νέους στο εμπορικό μπλοκ». Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου υπήρξε πόλεμος μεταξύ των Αιγυπτίων και των Χετταίων. Η διπλωματική αποστολή μπορεί επίσης να σχετίζεται με τη διασφάλιση της ελληνικής υποστήριξης, πιθανώς ως συμμαχικών, κατά των Χετταίων.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα σημείωση για τον βασιλιά των Χετταίων είναι η παραλαβή του αιτήματος της αιγυπτιακής βασίλισσας που δηλώνει: «Ο σύζυγός μου είναι νεκρός. Δεν έχω γιο. – Αν μου δώσεις έναν από τους γιους σου, θα γινόταν ο σύζυγός μου». Αυτό ήταν ανήκουστο στα αιγυπτιακά χρονικά, των οποίων κατά τα βασιλικά τυπικά συνήθως δεν παντρεύονταν αλλοδαπούς. Μετά από πολύ αμφισβήτηση του αιτήματος, ο βασιλιάς έστειλε τον τέταρτο γιο του, ο οποίος έπειτα έπεσε σε ενέδρα κατά τη διαδρομή προς την Αίγυπτο. Η βασίλισσα ήταν είτε Nefertiti, 1353 έως 1334 π.Χ., ή πιθανότατα η σύζυγος του γιου βασιλιά, Tut, 1336 έως 1327 π.Χ.

1318 και 1317 π.Χ. – Βασιλεία του 1321 έως το 1295 π.Χ.

Εκτεταμένα Χρονικά

Γραμμένο στα τέλη του 14ου αιώνα μέχρι τις αρχές του 13ου αιώνα π.Χ., κατά την διάρκεια βασιλείας του βασιλιά Μουρσίλη II (M), η επιστολή αυτή που αποτελείται από έντεκα μέρη. Στις αρχές της βασιλείας του, το 3ο και 4ο έτος (1318 και 1317 π.Χ.), ο Μουρσίλη ήθελε να εδραιώσει την εξουσία του πάνω στη δυτική Ανατολία, οι ηγεμόνες της οποίας απείλησαν τον χεττίτη βασιλιά. Υπήρξαν εκτεταμένες εξεγέρσεις ενάντια στο νέο καθεστώς παρόμοιες με αυτές που συνέβησαν υπό την ηγεσία του μεγάλου M, παππού του μεγάλου Tudhaliya I/II, πάνω από έναν αιώνα νωρίτερα. Έτσι, ο M ενεργούσε έντονα εναντίον του βασιλιά της Αρζαβά, του Ουχζαζίτα (U) και της πρωτεύουσας του Απάσα (Εφεσος), που υποστηρίζονταν από τον Έλληνα βασιλιά. Η συμμαχία με τους Αhhiyawa (Έλληνες) ενθάρρυνε τον U να εμπλακεί σε πόλεμο κατά του M. Ο M κέρδισε μια αποφασιστική νίκη καταλαμβάνοντας την πρωτεύουσα U και τον γιο του Πιαγιάμα-Καρούντα, την Απάσα. Ο U και ο γιος του διέφυγαν «από τη θάλασσα στα νησιά». Η κατοχή του Arzawa είχε ως αποτέλεσμα ένα μαζικό εκπατρισμό του πληθυσμού της. Καταφύγιο χορηγήθηκε από τον Έλληνα βασιλιά. Μια άλλη αντιπαράθεση με έναν δεύτερο γιο του U, Taralazunawali, οδήγησε στην τελική ήττα της Arzawa. Ακολούθως, ο Έλληνας βασιλιάς θεώρησε ότι ήταν καλύτερο να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις με τον M. Έτσι, ο Έλληνας βασιλιάς έδωσε το γιο του U, τον Πιάμαμα-Καρούντα, στον Χεττίτη βασιλιά, ο οποίος επί-

σης διευθέτησε διπλωματικά ζητήματα με άλλους ηγέτες της Αρζαβά στα βόρεια (Seha River Land) ανατολικά της Λέσβου, που αρχικά είχε την πρόθεση να λεηλατήσει. Έκκληση για έλεος έγινε από τη μητέρα του ηγεμόνα που δέχτηκε ο Μ. Με τη συνθήκη αυτή η επικράτεια και η γύρω περιοχή έγιναν υποτελείς στους Χεττίτες.

Μέρη 1 έως 4

Την άνοιξη, οι διοικητές μου επιτέθηκαν στη γη της Millawanda (Arzawa) «επειδή ο Uhhazita είχε υποστηρίξει τον βασιλιά της Αχιγιάβα» (Ελλάδα). «Την κατέλαβαν μαζί με τους πολιτικούς αιχμαλώτους, τα βοοειδή και τα πρόβατα και τα έφεραν στην Χάτουσα». Ο Πιγιάμα-Καράντα, γιος του U, συντρίφτηκε στη μάχη. Το ήμισυ της γης της Mira έγινε μέρος του Hatti. Και μια άλλη πόλη (Pulhuissa) «Έκαψα – και κατέστρεψα τις καλλιέργειές της».

Μέρος 6

Ο Μ κατέλαβε περισσότερες πόλεις. Οι αιχμάλωτοι έφυγαν καταφεύγοντας σε απροσπέλαστα βουνά που εκτείνονταν προς τη θάλασσα, πολύ ψηλά και πυκνά δασωμένα και βραχώδη, που δεν ήταν κατάλληλα για τα άρματα. «Έτσι, εγώ, η Μεγαλειότητά μου, έτρεξα με τα πόδια πριν από το στρατό. Πήγα στο Mt. Arrinanda –ασκώντας πίεση στους αιχμαλώτους μέσω πείνας και δίψας– ώστε να πέσουν στα πόδια μου». Τους κατέβασα από το βουνό φέρνοντας 15.500 αιχμαλώτους στη Χατούσα. (ο Μ ήταν αμείλικτος).

Μέρος 7

«Όταν έφερα τους αιχμαλώτους στη Χατούσα έγραψα στους ανθρώπους του Πουραντού (στην Αρζαβά). Ήσασταν υποκείμενοι στον πατέρα μου στην υπηρεσία του Uhhuziti, αλλά αυτός υποστήριξε τον βασιλιά της Αχιγιάβα (τους Έλληνες) και έγινε εχθρός μου. Τώρα πρέπει να γίνει και πάλι δικός μου και να μην υποστηρίξει πλέον τον Ουχχάζιτα. Και να επιστραφούν σε εμένα τα υποκείμενα μου, οι πολιτικοί αιχμάλωτοι που ήρθαν σε σας». Έγραψα πίσω, «Αν βρίσκεται στη μέση της θάλασσας (τα ελληνικά νησιά), –θα επιστρέψουμε– θα απελευθερώσουμε». (Οι Έλληνες σύμμαχοί τους, να τους απελευθερώσουν).

Μέρος 9

Σε άλλα μέρη του Arzawa, ο Μ ήταν πιο καλοπροαίρετος. «Επέστρεψα στη γη της Mira και έβαλα τη Mira σε τάξη. Ανακατασκεύασα πόλεις – και τις ενίσχυσα. Τους παρέδωσα φρουρές» και εγκατέστησα νέους ηγέτες.

Ετήσια Μουρσίλη Β΄, πάλι 1318 και 1317 π.Χ.

Ουσιαστικά αντικατοπτρίζοντας την τελική δήλωσή του σχετικά με τον γρήγορο χειρισμό της εξέγερσης από τις υποτελικές του πολιτείες στη βασιλεία του:

«Έχω υποδουλώσει αυτά τα εδάφη – και επέβαλε στρατιωτικές εισφορές πάνω τους. Πέρασα το χειμώνα στην Αρζάβα, για δύο χρόνια η Θεά Ηλίου της Αρίνας, η Κυρά Μου, ο Ισχυρός Θεός της Θύελλας, ο Κύριός μου, ο Μεζουλάν και όλοι οι θεοί έτρεχαν μπροστά από μένα, έτσι – κατέκτησα όλους της Αρζάβα, τους αιχμαλώτους έφερα στις βασιλικές εγκαταστάσεις, αριθμούντες εν συνόλω 66.000» (μπορεί να είναι υπερβολή).

Οι Μυκηναίοι Έλληνες για άλλη μια φορά αποκρούστηκαν από το χεττίτη βασιλιά και το στρατό του στις προσπάθειές τους να προωθήσουν αναταραχές στη δυτική Ανατολία. Στα υπόλοιπα δεκαοκτώ χρόνια της βασιλείας του Μουρσίλη, που έληξε το 1295 π.Χ., έγιναν πιο ειρηνικές προσπάθειες από τους Έλληνες.

1310 π.Χ. – Βασιλεία του 1321 έως 1295 π.Χ.

Oracle Report [Χρησμοί]

Συνεχίζοντας κατά τη διάρκεια της βασιλείας Μουρσίλη Β΄ 1321 έως 1295 π.Χ.:

Οι Χετταίοι, όπως και τα ελληνικά Μαντεία των Δελφών ή της Δοδώνης, είχαν μια διαδικασία καθορισμού της σωστής δράσης που έπρεπε να ληφθεί κατά τη διάρκεια ατυχιών ή αμφισβητήσιμων περιστάσεων. Οι Χεττιτικοί μάντιες μπορούν να παρατηρήσουν μια πτήση πτηνού ή να εξετάσουν τα εντόσθια ενός προβάτου που θυσιάζεται ή παρόμοιων διαδικασιών που ερευνώντας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας έως ότου η θεότητα δώσει μια «ναι» [καταφατική] απάντηση στο ερώτημα και όχι, ένα «όχι» [απόρριψη]. (Ακόμα και σήμερα άνθρωποι της ιατρικής στα απομακρυσμένα χωριά χρησιμοποιούν το ίδιο). Διάφορα καταγραμμένα μαντεία κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Μουρσίλη προβληματίστηκαν για την κακή υγεία του, επιζητώντας μία εικόνα ενός ή περισσότερων θεών του Έλληνα βασιλιά. Μια ευνοϊκή «ναι» απάντηση δόθηκε στο ερώτημα για τη λήψη μίας απόφασης της τέτοιας εικόνας από τους Αηηγawans (Έλληνες) που μπορεί να βοηθήσουν στη θεραπεία της ασθένειας του βασιλιά. Ο χρησμός δήλωσε: «Όσον αφορά το γεγονός ότι η απόφασης της θεότητας Αηηγawa, η θεότητα της Λάζα (Λέσβος) και η προσωπική θεότητα της Αυτού Μεγαλειότητας έδειξε από μαντείο ως καθήκον για την Αυτού Μεγαλειότητα αν φέρνουν την προσωπική θεότητα του Βασιλέως, οφείλουν να του φέρουν επιπροσθέτως και τις άλλες θεότητες;

Και δεδομένου ότι εκτελούν την ιεροτελεστία γι' αυτόν επί τρεις ημέρες, είναι παρομοίως διατεταγμένοι για τρεις ημέρες για τη θεότητα των Αηηγawa και τη θεότητα

της Λαζρα;» Με την ευνοϊκή απάντηση, ζητήθηκαν δύο εικόνες Ελλήνων θεών θεραπείας, οι οποίες σε συνδυασμό με τη χεττιτική θεότητα, μέσω μιας τελετής καθαρισμού, ελπίζοντας στη θεραπεία του βασιλιά. Στη θρησκεία τους, ήταν ένας από τους πολλούς θεούς τους που προκάλεσε τη συμφορά του βασιλιά έχοντας ως αποτέλεσμα τη μερική απώλεια της ομιλίας του. Σε αυτόν τον μακρύ χρησμό, τέθηκαν πολλά ερωτήματα για να προσδιορίσουν ποιοι από τους πολλούς θεούς τους προκάλεσαν την ασθένεια του βασιλιά. Σε κάθε περίπτωση, από την προσεπίκληση ελληνικών θεοτήτων (πιθανόν Απόλλωνα ή Ασκληπιού), αυτή η δράση των Χετταίων υποδηλώνει ότι από τις προηγούμενες δεκαετίες εχθρότητας υπήρξαν ειρηνικές σχέσεις μεταξύ των δύο μεγάλων δυνάμεων.

1300 π.Χ.

Προσευχή του Μουρσίλη Β΄ και/ή άλλων βασιλέων (1321 έως 1267 π.Χ.)

Αυτή η προσευχή, εκτιμάται ότι θα γράφτηκε γύρω στο 1300 π.Χ. κατά τη διάρκεια ειρηνικών σχέσεων με τους Έλληνες, φαίνεται να δικαιολογεί τη δράση του χεττιτή βασιλιά. Η μηριά του βασιλιά διώχθηκε για αδικήματα που διαπράχθηκαν και εξορίστηκε στην ελληνική επικράτεια. Αυτό δεν θα μπορούσε να συμβεί αν δεν υπήρχε κάποια σύμβαση όπως μια συνθήκη ή κάποια συμφωνία ανάμεσα στους Έλληνες και τους Χετταίους βασιλιάδες. Μπορεί επίσης να έχει επιτευχθεί διπλωματική συμφωνία σχετικά με εδαφικές διαφορές μεταξύ τους. Ένα μέρος αυτής της σύντομης προσευχής αναφέρει: «Και ενώ ο πατέρας μου ήταν ακόμα ζωντανός – και επειδή έγινε εχθρός προς τη μητέρα μου, την απέστειλε στο κράτος του Ahhiyawa, δίπλα στη θάλασσα».

Σημείωση: Αυτή η χρονική περίοδος, 1300 π.Χ., είναι κατά προσέγγιση περίοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκε το θρυλικό ταξίδι γνωστό ως «Ιάσοντας και Αργοναύτες», το οποίο έπλευσε από την Ιωλκό (σημερινό Βόλο, στην επαρχία Θεσσαλίας) με «ποιοι είναι ποιος» αρχαίων ηρώων: Ηρακλής, Πηλεύς,, πατέρας του Αχιλλέα, Τελαμών, θεός του Αχιλλέα, συνολικά πενήντα εννέα (για σκάφος με 50 κουπιά) που αναγράφεται σήμερα σε ένα μνημείο στο λιμάνι του Βόλου. Για να φθάσουν στη Μαύρη Θάλασσα οι ταξιδιώτες έπρεπε να εισέλθουν στον Ελλησποντο (Δαρδανέλια), ένα σημείο στενό που ελέγχεται από τους Τρώες, και τη Τροία μόλις 4 μίλια [7 χιλιόμετρα] νότια της εισόδου. Ο θρύλος μπορεί να έχει κάποια ισχύ. Μυκηναϊκά θραύσματα (τεμάχια κεραμικής) έχουν βρεθεί κατά μήκος της ακτής της Μαύρης Θάλασσας που διέσχισε η Αργώ. Αλλά ο Ηρακλής, σύμφωνα με το μύθο, που κρατούσε μια παλιά μνησικακία εναντίον του ηγεμόνα, κυρίευσε την Τροία ίσως εκείνη την εποχή, μια εποχή που τα αρχαία δείχνουν ότι η Τροία επλήγη από σεισμό.

1295 έως 1272 π.Χ.

Επιστολή από έναν βασιλιά του Ahhiyawa σε έναν βασιλιά του Hatti

Πιθανώς γράφτηκε στον βασιλιά Μουβαττάλι ΙΙ (Μ) κατά τη διάρκεια βασιλείας του οποίου δύο μάχες έλαβαν χώρα με την Αίγυπτο, το 1290 και το 1274, στο Qadesh στη Συρία. Η επιστολή των τριών παραγράφων, η μόνη απ' ευθείας από έναν Έλληνα βασιλιά, αναφέρεται πρωτίστως σε αμφισβητούμενη κυριότητα πάνω σε μια ομάδα νησιών που προφανώς βρισκόταν στη δυτική ακτή της Ανατολίας. Ο Έλληνας βασιλιάς ισχυρίζεται ότι αυτά τα νησιά παραχωρήθηκαν (πιθανόν γύρω στο 1435 π.Χ.) στον προπάππο του (Kagamuna) από τον βασιλιά του Assuwan ως μέρος μιας προίκας στον γαμπρό (τον παππού του) που παντρεύτηκε μια πριγκίπισσα του Assuwan. Ο Έλληνας βασιλιάς δηλώνει ότι το δώρο έγινε πριν από την ήττα του πρεσβύτερου του Μ (Tudhaliya I/II - Τ) των Assuwans, οπότε επαναβεβαιώνει το δικαίωμά του ιδιοκτησίας. Πολύ πιθανόν να υπήρξε ένας Χεττίτης γραμματέας, άπταιστος στην Χεττιτική και Ελληνική, που διαπιστεύθηκε στην αυλή του Έλληνα βασιλιά (το όνομα του οποίου δυστυχώς δεν καταγράφεται). Πρέπει επίσης να υπενθυμίσουμε ότι ενώ οι Έλληνες εκείνη την εποχή (15ος αιώνας π.Χ.) είχαν χαρακτηρισμούς που αντανάκλυσαν μια γλώσσα για την αποθήκευση αντικειμένων (Κατάσταση-Γραμμική Β) δεν είχαν γραπτή γλώσσα όπως και οι Χετταίοι.

Το γράμμα (πλακίδιο από πηλό) από τον Έλληνα βασιλιά που γράφτηκε στην Χεττιτική αναφέρει: «Έτσι λέει – ο Μεγάλος Βασιλιάς, βασιλιάς του Αχιγιάβα, πείτε στην Αυτού Μεγαλειότητα, Βασιλιά του Χατζή – Τον προηγούμενο χρόνο μου έγραψε ο αδελφός μου [ο Χεττίτης βασιλιάς] – «Όσο για τα νησιά σας ότι εσείς – ο Θεός θυέλλης μου τα έδωσε σε υποταγή» (το γεγονός ότι πριν από 140 χρόνια ο Τ νίκησε την συνομοσπονδία Assuwan). Ο Έλληνας βασιλιάς συνεχίζει: «Ο βασιλιάς της Ασσούβα (ακατανόητο) –ο Καγαμούνα ο παππούς του/μου–, παντρεύτηκε προηγουμένως. Τότε ο Τ προ-παππούς σου, νίκησε τον βασιλιά της Ασσούβα και τον υπέταξε. Τα νησιά αυτά ανήκαν στο παρελθόν στον βασιλιά του Ahhiyawa και τώρα έγραψα στον αδερφό μου γι' αυτό. Αλλά – εξέτασε, αδερφέ μου. Περαιτέρω – το, οίκο του αδελφού μου και των υπαλλήλων του αδελφού μου». (Συνεπώς, ελέγξτε αν αυτό δεν είναι έτσι).

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, κατά την οποία ο Muwattalli II κυβερνούσε το Χάτι, από το 1295 έως το 1272 π.Χ., το γεγονός αυτό, με τους Έλληνες να διεκδικούν την κυριαρχία πάνω στα νησιά, πιθανότατα δεν ήταν τόσο ενοχλητικό για τους Χεττίτες όσο οι διαμάχες τους πάνω στην επικράτεια με τους Αιγυπτίους. Ήταν το 1290 και πάλι το 1274 π.Χ., όταν μεγάλες δυνάμεις των Χεττιτών και εκείνων των Αιγυπτίων συγκρούστηκαν στο Qadesh στον ποταμό Orontes στη Συρία. Επομένως, ο βασιλιάς των Χεττιτών είχε πιο πιεστικά προβλήματα για να αντιμετωπίσει τα μακρινά νοτιοανατολικά του σύνορα

σε σύγκριση με τις ελληνικές διεκδικήσεις που συνορεύουν με τα μακρινά δυτικά εδάφη του. Ο βασιλιάς των Χεττιτών προφανώς αποδέχτηκε τον ισχυρισμό του Έλληνα βασιλιά. Τα νησιά που διεκδικούνται μπορεί να ήταν η Λέσβος και η Χίος στα νότια και η Λήμνος, η Σαμοθράκη και η Ίμβρος στα βόρεια της Τροίας.

1267 έως 1237 π.Χ.

Η επιστολή Tawagalawa (αδελφός του Έλληνα βασιλιά)

Επιστολή από έναν βασιλιά του Χατζή, πιθανότατα Χαττουσιλί III 1267 έως 1237 π.Χ., σε έναν βασιλιά του Αχιγιάουα. Η επιστολή αυτή ήταν σε μια περίοδο κατά την οποία τμήμα της νοτιοδυτικής Ανατολίας στη Μιλάβατα (Μίλητος) ήταν υπό τον έλεγχο του Έλληνα βασιλιά, όπως έχει διαπιστωθεί αρχαιολογικά, πιθανότατα ξεκίνησε στα τέλη του 14ου αιώνα π.Χ. Αυτό αντανακλούσε σαφώς την ελληνική δύναμη στην περιοχή και τον ξεσηκωμό εναντίον των Χεττιτών που σίγουρα χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες.

Πριν από τη συζήτηση της κύριας εστίασης αυτής της επιστολής, που είναι πολύ μεγάλη, αυτό το τρίτο από τα τρία δισκία αργίλου, το τρίτο μόνο που έχει βρεθεί και με κάποιες λέξεις δυσανάγνωστες, πρέπει να επικεντρωθούμε στο τελευταίο τμήμα της επιστολής. Έχει μεγάλη σημασία η αναφορά σε εχθροπραξίες και σε έναν πιθανό πόλεμο στην Τροία (Wilusa), συγκρίσιμο με τον Τρωικό πόλεμο του Ομήρου, τον οποίο ο Όμηρος εντοπίζει στο Ίλιο. Το τελευταίο μέρος, τα μέρη 11 και 12 του γράμματος του Βασιλιά Χαττουσιλή III στον Έλληνα βασιλιά, αναφέρει:

«Και όσον αφορά το θέμα (της Wilusa) για το οποίο διακείμεθα εχθρικά – επειδή έχουμε κάνει ειρήνη, τι τότε; Αν κάποιος σύμμαχος ομολογεί ένα αδίκημα ενώπιον του συμμάχου του, επειδή ομολογεί το αδίκημα πριν από τον σύμμαχό του, δεν τον απορρίπτει. Επειδή ομολόγησα το αδίκημα μου πριν από τον αδερφό μου – Και αφήστε το να (πάει); όχι περισσότερο στον αδερφό μου».

«Αλλά ο αδελφός μου (ο Έλληνας βασιλιάς) μου έγραψε ήδη ως εξής: “Έχετε χρησιμοποιήσει βία εναντίον μου”. Αλλά ήμουν ακόμα νέος (εκθέτει ο Χεττιτής βασιλιάς). – Αν και σε μένα – μια τέτοια έκφραση που προέρχεται από το στόμα του (–) τα στρατεύματα θα είναι θυμωμένα (ας πούμε ότι;) είναι τρελός. Και από αυτό – μιλάει. Γιατί θέλω να – (κάνω); – μια τέτοια έκφραση ενώπιον του Θεού του Ήλιου. – Έχω χρησιμοποιήσει βία. Αλλά τώρα το μήνυμα του αδελφού μου που ήρθε προφορικά (από έναν αξιόπιστο αγγελιοφόρο, προφανώς για να μην μπορεί να παραληφθεί ως επιστολή θα μπορούσε να), ήρθε στον Μεγάλο Βασιλιά (H III) – Θα θέσουμε αυτή τη νομική διαφωνία προς εξέταση μπροστά μας Εσείς, αδελφέ μου, στείλτε μου έναν εντεταλμένους σας. Αυτός

που σας έφερε αυτό το μήνυμα – αυτό το μήνυμα είναι κατεστραμμένο – αφήστε τον άνθρωπο να αποκεφαλιστεί. Εάν ο άνθρωπος σας έχει αλλάξει το μήνυμά σας, αφήστε τον άντρα αυτό να αποκεφαλιστεί επίσης. Αφήστε τους να σιγο-μαγειρευτούν – Και πού θα οδηγήσει αυτό το αίμα; Επειδή ο εκπρόσωπός σας ανάφερε αυτό το ψεύτικο μήνυμα, μόνος του πρέπει να πεθάνει. Εάν το μήνυμα δεν έρχεται από το στόμα σας, τότε ο εκπρόσωπός σας (;) αυτό. Δεν το έχει καθορίσει για λογαριασμό σας; Αν ο Μεγάλος Βασιλιάς, ο ομότιμος μου, είχε μιλήσει, ο εκπρόσωπος θα είχε (;) αυτό».

Σαφώς υπήρξαν εχθροπραξίες στην Wilusa (Τροία) και χωρίς αμφιβολία άμεσος πόλεμος μεταξύ των Ελλήνων και των Χετταίων που αναμφισβήτητα περιλάμβαναν τους συμμάχους τους, τους Τρώες. Προφανώς η ειρήνη κάποιου είδους ολοκληρώθηκε. Ο Χετταίος βασιλιάς (H III) φαίνεται να ομολογεί ένα αδίκημα που διαπράττεται εναντίον των Ελλήνων, αλλά θέλει να κλείσει το ζήτημα. Εντούτοις, ανησυχεί ότι οι Έλληνες του απάντησαν: «Έχετε χρησιμοποιήσει βία εναντίον μου». Ο H III προσπαθεί να το εξορθολογήσει λέγοντας: «Αλλά ήμουν ακόμα νέος». Και βεβαίως ο H III μέμφεται τον Θεό του Ήλιου τον οποίο δεν θέλει να προσβάλει. Ναι, ο H III έχει χρησιμοποιήσει δύναμη, αλλά τώρα είναι καιρός να θέσουμε αυτή τη διαμάχη στην άκρη. Στη συνέχεια, ο H III μιλά για τα κατεστραμμένα και ψεύτικα μηνύματα και τους αποκεφαλισμένους εκπροσώπους.

Ενώ από τη μία πλευρά ο H III ομολογεί τη χρήση βίας εναντίον των Ελλήνων, σαφώς δεν έχει ζητήσει συγγνώμη, αλλά φαίνεται να είναι μάλλον εξοργισμένος και προκλητικός και μεταθέτει την ευθύνη για πιθανή κακή επικοινωνία, η οποία οδήγησε στις εχθροπραξίες, στους εξουσιοδοτημένους και ζητά τον αποκεφαλισμό τους, σαν η ενέργεια αυτή να όφειλε να διαλύσει τη σύγκρουση. Πιστεύω όμως ότι είναι δυνατό οι Έλληνες να σκέπτονται διαφορετικά και πιθανόν να έχουν αναπτύξει ένα δικό τους σχέδιο ή στρατηγική για να διορθώσουν την εχθρική δράση των Χετταίων. Καθώς ο H III επιχειρεί να χρησιμοποιήσει δικαιολογίες για τις εχθροπραξίες, οι Έλληνες μπορεί να θεωρούν το ίδιο όπως και οι Έλληνες του Ομήρου με την απαγωγή της Ελένης από τον πρίγκιπα Αλέξανδρο/Πάρι της Τροίας. Αν όχι άμεσα αντίποινα, τότε πιθανότατα στο εγγύς μέλλον, όταν το χεττιτικό βασίλειο μπορεί να είναι πιο ευάλωτο. Ενώ πρόκειται για σπέκουλο, αυτό δεν έχει σημασία. Μιλάμε για ανθρώπινα όντα, τα βασίλεια των οποίων βρίσκονται σε πολεμική αντιπαράθεση για πολλές γενιές, ενώ μοιράζονται περιστασιακές στιγμές αδυναμίας και ειρηνικής συνύπαρξης. Καθώς οι Αιγύπτιοι το 1274 είχαν τη δική τους ερμηνεία για το αποτέλεσμα της μάχης τους στο Qadesh, στο οποίο δήλωσαν νίκη, οι Χετταίοι είχαν διαφορετική ερμηνεία. Νικητές και οι ηττημένοι στις εχθροπραξίες της Wilusa ήταν επίσης πολύ πιθανόν θέμα ερμηνείας. Αλλά φαίνεται, εν πάση περιπτώσει, ότι οι Έλληνες ήταν εξοργισμένοι.

Ας μην ξεχνάμε ότι ο Όμηρος δεν ήταν ξένος για τη γη της Ανατολίας. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη δυτική Ανατολία (Μικρά Ασία) πιθανότατα στη Σμύρνη (Τουρκική Σμύρνη)

και αργότερα πιθανότατα έζησε στο νησί της Χίου ακριβώς στα δυτικά. Είναι σαφές ότι οι ιστορίες των συγκρούσεων και του πολέμου στην περιοχή παραδόθηκαν από γενιά σε γενιά και όχι μόνο μεταδόθηκαν στην αυλή των βασιλιάδων με τραγουδιστές αλλά ενδεχομένως γραμμένες στις γλώσσες της περιοχής όπως οι Λουβιάν ή Φρυγία και αν ναι, απόκειται να ανακαλυφθούν. Η «Schliemann Dump», [χωματερή του Σλήμαν] από τις ανορθόδοξες τεχνικές ανασκαφής στην Τροία, μπορεί επίσης να παράσχει νέες πληροφορίες. Από την παραπάνω επιστολή, υπάρχουν σαφώς τεκμηριωμένα στοιχεία για τη χρήση βίας και εχθρικής δράσης στην Τροία μεταξύ δύο μεγάλων δυνάμεων. Ένα μεγάλο μέτρο αμοιβαίας εμπιστοσύνης μπορεί επίσης να έχει καταστραφεί.

Η κύρια εστίαση της επιστολής Tawagalawa

Τώρα για να επιστρέψουμε στην κύρια εστίαση της επιστολής Tawagalawa 1267 έως 1237 π.Χ. από τον βασιλιά Hattusili III (H III). Πρέπει να σημειωθεί ότι ο H III κατέλαβε το Χεττιτικό θρόνο υπό συνομοσία με υποτελείς περιοχές στη Συρία στα νοτιοανατολικά του Χατζή. Χωρίς αμφιβολία, ο H III θέλει να εδραιώσει και να εξασφαλίσει την αδύναμη εξουσία του σε όλο το βασίλειο. Αυτή η μακρά επιστολή προς τον Έλληνα βασιλιά αφορά έναν ταραχοποιό, Riḡamaḡadu (P), στην ακτή της νοτιοδυτικής Ανατολίας, του οποίου οι ενέργειες είναι περισσότερο από ενοχλητικές για το H III. Για να επιδεινώσει περαιτέρω αυτόν τον ερεθισμό, είναι ο Έλληνας βασιλιάς που παρέχει άσυλο στο P, όχι μόνο στα ελληνικά νησιά αλλά και στο ανατολικό έδαφος που ελέγχεται από τους Έλληνες. Η επικοινωνία του H III προς τον Έλληνα βασιλιά περιλαμβάνει δώδεκα μέρη.

Μέρος 1

Ο H III δηλώνει ότι είναι προφανές ότι ο P έχει κάψει μια πόλη συμπεριλαμβανομένης στη βασιλική ένωση. Ο λαός της πόλης έκανε έκκληση στον αδελφό του Έλληνα βασιλιά, τον Ταλαγκαλάβα, καθώς και στον H III. Ο P ζήτησε να σταλεί ένας Πρίγκιπας των Χετταίων για να τον συνοδεύσει στον Βασιλιά H III στον Χατζή. Όμως, τότε ο P υποτίμησε τον πρίγκιπα και ήθελε να κηρυχθεί βασιλιάς «επί τόπου» ή άλλως δεν θα έρχονταν. Εστεμμένος δεν ήταν.

Μέρος 2

Ο H III ταξίδεψε στην περιοχή που αντιδρούσε (Lukka στα νοτιοδυτικά της Ανατολίας) όπου είχε εμπλακεί σε μάχη που προκάλεσε ο P. Ο αδελφός του P (Lahurzi) έπληξε τον H III στο έδαφος της Iyalanda. Ο H III ζητάει από τον «αδερφό μου» (τον Έλληνα βασιλιά) να δει αν αυτό δεν συνέβη. «Εγώ, ο Μεγάλος Βασιλιάς, ορκίστηκα ότι αυτά τα πράγματα

για τα οποία σας έγραψα πράγματι έλαβαν χώρα. Ας ακούσουμε τον Θεό της θύελλας και ίσως άλλους θεούς να ακούσουν πώς συνέβησαν αυτά τα πράγματα».

Μέρος 3

Ο III δηλώνει ότι έχει καταστρέψει ολόκληρη τη γη που ονομάζεται Iyalanda, αλλά οι δυνάμεις του ήταν μικρές και έτσι αποσύρθηκε. Λέει ότι έγραψε στο Ρ «Ελάτε εδώ για να με συναντήσετε. – Έχω καταθέσει μια καταγγελία εναντίον του σε αυτό το θέμα, ότι ο Ρ συνεχίζει να επιτίθεται σε αυτό το έδαφος μου. Ο αδελφός μου το ξέρει ή όχι».

Μέρος 4

Ο Έλληνας βασιλιάς έστειλε ένα μήνυμα στον Η III, αλλά ο Η III παραπονιέται ότι «δεν μου έφερε χαιρετισμούς ή δώρο». Αλλά έφερε ένα μήνυμα προς τον τοπικό αξιωματούχο «γυρίστε τον Ρ στον Βασιλιά του Χατζή» μία χειρονομία καλοσύνης από τον Έλληνα βασιλιά. Αλλά ο Ρ ανέβηκε σε πλοίο προφανώς σε ένα κοντινό νησί, παρόλο που ο Ρ έλαβε ασφαλή συμπεριφορά εάν έφτανε στον Η III. «Γιατί δεν με συνάντησες;» ρωτάει ο Η III. Ο Ρ πίστεψε, «φοβόμουν μια σκηνοθεσία δολοφονίας;» Όμως, ο Η III δήλωσε, πιθανόν κατά τρόπο συνηθισμένο, «Όσο για την υπόθεση δολοφονίας για την οποία φοβάται – είναι επιτρεπτή η αιματοχυσία στο Hatti; Δεν είναι».

Μέρος 5

Ο Η III δηλώνει ότι ο Έλληνας βασιλιάς, «ο αδελφός μου», έστειλε ήδη ένα μήνυμα ο Ρ να μεταφερθεί στο Χαττί και δηλώνει περαιτέρω «δεν πρέπει να ακούσω τον λόγο του ομότιμού μου;». Αλλά λέει ότι φιλοξένησε ο Έλληνας βασιλιάς με τον ερχομό για συνάντηση με τον Ρ (αν υπήρχε αλληλογραφία από τον Έλληνα βασιλιά για το σκοπό αυτό δεν το έχουμε). Αλλά ο Ρ συνεχίζει να αποφεύγει τον Η III από φόβο για αντίποινα.

Μέρος 6

Ο Η III λέει: «μακριά από τη σκέψη από τον αδελφό μου (τον Έλληνα βασιλιά) δεν έκανα τίποτα (στον Ρ)». Έστειλα τον αρματηλάτη μου στον Ρ. Ο ηνίοχός μου είναι ένας άξιος άνθρωπος που έτρεχε μαζί μου στα νιάτα μου» και συχνά τοποθετούσα ένα άρμα με τον αδελφό σου Tawagalawa». Προσφέρω στον Ρ ασφαλή συμπεριφορά. Τον ήθελα να έρθει και να μου δώσει μια εξήγηση» για τις ενέργειές του που θα σας αναμεταδώσω. Αν ο Ρ δεν είναι ικανοποιημένος, εγώ [Η III] οφείλω με τον ηνίοχό μου να πάρει τον Ρ και να τον επιστρέψει σε εσένα (στον Έλληνα βασιλιά). Αν σας απασχολεί «αφήστε τον ηνίοχο να μείνει ως όμηρος», αλλά φροντίστε τον.

Μέρος 7

Ο Η ΙΙΙ λέει ότι «Πολλοί από τους πολιτικούς αιχμαλώτους έχουν περάσει στην περιοχή σας (προφανώς στον Έλληνα βασιλιά) και εσείς αδελφέ μου πήρατε από εμένα 7000 πολιτικούς αιχμαλώτους». (Η υπόλοιπη επικοινωνία προκαλεί σύγχυση, κάτι για τον άνθρωπο που έρχεται ως δραπετής, αλλά εάν υποχρεωθεί να έρθει –στην ελληνική επικράτεια– θα πρέπει να επιστρέψει).

Μέρος 8

Ο ΙΙΙ λέει: «Εάν ο (φυγόδικος) είναι ευγενής ή δούλος», αφήστε τον να επιστρέψει, αδελφέ μου. «Αν κάποιος δούλος φύγει από το δικό μου δυναμικό, θα τρέξεις μετά από αυτό;»

Μέρος 9

Ο Η ΙΙΙ συνεχίζει να ρωτά τον Έλληνα βασιλιά για τον Ρ: «Ενώ αφήνει πίσω τη σύζυγό του, τα παιδιά και το νοικοκυριό στη γη του αδελφού μου, θα τον υποστηρίξει η πατρίδα σου; Αυτό το πρόσωπο συνεχίζει να επιτίθεται στην επικράτεια μου – Το εγκρίνετε αδελφέ μου;»

Μέρος 10

Δώστε επιλογές στον Ρ, λέει ο Η ΙΙΙ. Οφείλει να έρθει σε μένα στο Hatti και θα συμφιλιωθώ μαζί του. Αν όχι, ο Ρ θα πρέπει να έρθει πάνω από τη χώρα σας ή να επανεγκατασταθεί σε άλλη χώρα όπως η Karkiya ή η Masa. Πες του: «Εφ' όσον είσαι εχθρικός απέναντι στον βασιλιά του Χατζή, είσαι εχθρός από μια άλλη χώρα!» (Και ο Έλληνας βασιλιάς πρέπει να πει στον Ρ): «Ο βασιλιάς του Χαττή με πείθει για το θέμα της γης του Οουούσα (Τροία) για την οποία αυτός και εγώ διακείμεθα εχθρικά μεταξύ μας και έχουμε κάνει ειρήνη. Τώρα η εχθρότητα δεν είναι κατάλληλη μεταξύ μας. «Στείλτε το σε αυτόν».

Μέρη 11 και 12

Αυτή η μακρά επικοινωνία καταλήγει εδώ. Εδώ τεκμηριώνονται οι λεπτομέρειες που συζητήθηκαν στην αρχή και αυτό το κείμενο, γράφτηκε από τον Χαττουσίλι Γ', ο οποίος υφάρπαξε το θρόνο από τον θείο του και κυβέρνησε το Χαττή για τριάντα χρόνια, 1267 έως 1237 π.Χ. Όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω μέρος, μιλά για τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες και οι Χετταίοι βασιλείς ασκούσαν εχθρικές πράξεις στο έδαφος της Wilusa (τοποθεσία της πόλης της Τροίας). Ο Η ΙΙΙ ομολογεί ότι διέπραξε αδικήμα, αλλά, όπως υπενθυμίζεται, δηλώνει «Αλλά ήμουν ακόμα νέος». Ωστόσο, ο Έλληνας βασιλιάς φοβερίζει ότι «έχετε χρησιμοποιήσει βία εναντίον μου».

Σχολιασμός

Σε αντίθεση με την πολιτική της καμένης γης της συστηματικής νίκης των πολλών υποτελών κρατών εχθρικών 50 χρόνια νωρίτερα από την αρχή της βασιλείας του Μουρσίλη Β', πατέρας του Η ΙΙΙ, ο ίδιος ο Η ΙΙΙ, αν και έντονα ενοχλημένος από έναν ταραχοποιό Ρ και μερικές φορές απαντώντας σθεναρά, δείχνει μία μετρημένη προσέγγιση των αδικημάτων του Ρ. Αυτό αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την υποστήριξη που δέχεται ο Ρ από τον Έλληνα βασιλιά που του παρέχει και άσυλο στην ελληνική επικράτεια. Οι Έλληνες, οι οποίοι για μερικές γενιές προσπαθούν να κερδίσουν έδαφος στη Δυτική Ανατολία, χρησιμοποιούν τώρα χωρίς αμφιβολία αυτή τη μόχλευση σοφά, αφού ο βασιλιάς ελέγχει επίσης τη γη στη Μιλαβάτα (Μίλητος) στο κατώφλι των Χετταίων. (Χωρίς αμφιβολία, περιπλέκοντας τα πράγματα για τον Χεττίτη βασιλιά, ο Έλληνας ηγέτης ήταν παντρεμένος με την κόρη του Ρ). Ο Η ΙΙΙ θέλει ο Έλληνας βασιλιάς να χρησιμοποιήσει την επιρροή του για να πείσει τον Ρ να συναντηθεί, υπό ασφαλή συμπεριφορά, στην πρωτεύουσα του Χατζή. Ο Ρ αρνείται συνεχώς από το φόβο για αντίποινα ή της δολοφονίας.

Όμως, ο Ρ έχει κάψει μια πόλη συμπεριλαμβανομένης στη βασιλική ένωση και έπληξε, μέσω του αδελφού του, τον χεττίτη βασιλιά και το στρατό του. Σε αντίποινα ο Η ΙΙΙ έχει καταστρέψει μία ολόκληρη περιοχή. Παρόλα αυτά, η φιλία μεταξύ των Ελλήνων και των Χετταίων βασιλέων είναι φαινομενικά ακόμα στενή, όχι μόνο με εγκωμιαστικά λόγια του χεττίτη βασιλιά, που συχνά καλεί τον Έλληνα βασιλιά «αδελφό μου», «ομότιμό μου» και τον «Μεγάλο βασιλιά», αλλά και τον Έλληνα σαν βασιλιά αδελφό, Tawagalawa, χρησιμοποιήθηκε για να διευθετήσει το ζήτημα. Φαίνεται συχνά σαν διάλογος σε μια οικογενειακή συγκέντρωση, αλλά πιθανότατα σαν μια μαφία που συγκεντρώνεται όπου διακυβεύονται μεγάλοι εγωισμοί και τιμή μεταξύ κλεφτών. Και ο Η ΙΙΙ ορκίζεται στο «Θεό θυέλλης» ότι αυτό που λέει είναι αληθινό και «Το γνωρίζει ο αδερφός μου ή όχι;» Ο Η ΙΙΙ, όμως, είναι σαφώς αναστατωμένος όταν ο Έλληνας βασιλιάς, στέλνοντας ένα μήνυμα, «δεν μου έφεραν χαιρετισμούς ή δώρο» (που συνήθως γίνεται), αν και το μήνυμα που στάλθηκε απαιτούσε να μεταφερθεί ο Ρ στον χεττίτη βασιλιά. Ο Η ΙΙΙ συνεχίζει να λέει στον Έλληνα βασιλιά ότι παρέσχε ασφαλή συμπεριφορά στην Ρ στέλνοντας ακόμη και το δικό του άρμα για να συνοδεύσει τον Ρ. Και αν ο Έλληνας βασιλιάς δεν είναι ικανοποιημένος μπορεί να κρατήσει όμηρο τον ηνίοχο.

Όμως, ο Η ΙΙΙ διαμαρτύρεται συνεχώς ότι πολλοί πολιτικοί αιχμάλωτοι του έχουν γλιτρήσει στην ελληνική επικράτεια «και εσείς αδελφέ μου πήρατε 7000 πολιτικούς αιχμάλωτους από μένα». Ο Η ΙΙΙ θέλει σαφώς να του πει «Εάν κάποιος μου δούλος φεύγει από μένα δεν θα τρέξεις μετά από αυτό» (Γραμμική Β δισκία που βρέθηκαν στην Πύλο αποκαλύπτουν ότι δούλες γυναικές από τη Μίλητο καθώς και από τη Χίο και τη Λήμνο εργάζονταν στις κλωστοϋφαντουργικές εργασίες του κυβερνήτορος βασιλιά στην Πύλο).

Η κατώτατη γραμμή για τον Η ΙΙΙ είναι ότι «Αυτός ο άνθρωπος (Ρ) συνεχίζει να επιτίθεται στην επικράτεια μου» και ρωτάει τον Έλληνα βασιλιά «Εγκρίνετε αδερφέ μου». Προφανώς ο Έλληνας βασιλιάς, από τότε που ο Ρ ουσιαστικά ενεργεί σαν πράκτοράς του. Με εκνευρισμό, ο Η ΙΙΙ λέει στον Έλληνα βασιλιά να δώσει τρεις επιλογές: 1. Αφήστε τον Ρ και εγώ θα συμβιβάσω τις διαφορές μας, 2. Εγκαταστήστε τον στη γη σας ή 3. Επανεγκαταστήστε τον σε άλλη χώρα. Αλλά δεν τον θέλω εχθρικό από τη γη μου.

Τέλος, ο Η ΙΙΙ αναδεικνύει εχθροπραξίες που είχαν και οι δύο εναντίον του άλλου στη Wilusa (Τροία), στις οποίες η Ρ μπορεί να έχει παίξει ρόλο. Αλλά τακτοποιήθηκε ειρηνικά, τουλάχιστον φαίνεται έτσι, αν και οι Έλληνες μπορεί να διατηρούν δυσάρεσκα ενάντια στα εχθρικά αδικήματα που ομολόγησε ο Η ΙΙΙ. Στην πραγματικότητα, μπορεί να υπάρχει δυσάρεσκα και από τις δύο πλευρές: Οι Έλληνες λόγω της επιθυμίας του Η ΙΙΙ να εξασφαλίσει την επικράτεια του στη δυτική Ανατολία, σε μεγάλη απόσταση από την πρωτεύουσα της Χάτουςας, περιοχή την οποία οι Έλληνες εποφθαλμιούν εδώ και πολλά χρόνια, και οι Χεττίτες για το θυμό τους όχι μόνο για τον αποστάτη Ρ, ο οποίος μπορεί επίσης να αγωνίστηκε στην Τροία, αλλά και οι Έλληνες ανοιχτά υπονομεύουν την εξουσία του στην περιοχή και αποσταθεροποιούν την εδαφική ακεραιότητα του χεττιτικού βασιλείου. Αυτό μπορεί να είναι το υποβόσκον θέμα που παίζει εδώ. Αν ναι, μια αναμέτρηση μεταξύ των δύο δυνάμεων μπορεί να είναι η μόνη λύση που συνέβη περίπου 180 χρόνια νωρίτερα το 1430 π.Χ., που οι Έλληνες, ακόμη και με μάλλον ισχυρή πολεμική δύναμη, ηττήθηκαν από τους Χεττίτες. Η εκδίκηση μπορεί τελικά να είναι στο μυαλό των Ελλήνων. Οι εχθρότητες και στις δύο πλευρές είναι πιθανόν να αυξάνονται.

Σημείωση: Σε μια άνευ προηγουμένου κίνηση από τους Αιγυπτίους, ο Φαραώ Ραμσή ΙΙ παντρεύτηκε την μεγαλύτερη κόρη του βασιλιά Χαττουσιλίτη ΙΙΙ το 1246 π.Χ. Ο Ραμσή ΙΙ κυβερνούσε από το 1278 έως το 1212 π.Χ. Έχει υπογράψει νωρίτερα μια ειρηνευτική συνθήκη με τους Χεττίτες το 1259 π.Χ., τελειώνοντας τον πόλεμο τους στο Qadesh του 1274 π.Χ. Αυτή η ειρήνη, χωρίς αμφιβολία, ωφέλησε και τα δύο βασίλεια, ιδιαίτερα για το Χεττιτικό πρόβλημα με τους Έλληνες στην Wilusa (Τροία) και από άλλα εδάφη στα δυτικά, συμπεριλαμβανομένων των επαναστατικών περιφερειών κατά τα μέσα του 13ου αιώνα π.Χ., και στην Αίγυπτο και την Έξοδο των Ισραηλιτών στη διάρκεια αυτής της περιόδου.

1237 έως 1209 π.Χ. – 1

Το γράμμα Milawata από τον Tudhaliya IV

Αυτή η επιστολή επτά μερών ασχολείται πρωτίστως με την αποσαφήνιση της επικράτειας των υποτελών κρατών του βασιλείου του Hatti στη δυτική Ανατολία και την εγκατάσταση

του ηγεμόνος King Tudhaliya IV. Ο Ρ, όμως, συνεχίζει να προκαλεί όλεθρο, αυτή τη φορά για τον T IV, τον γιο του Η III.

Βρισκόμαστε τώρα στα πτωτικά χρόνια του χεττιτικού βασιλείου που υπήρχε εδώ και 500 περίπου χρόνια (καθώς και τα μυκηναϊκά βασίλεια). Ο T IV είναι στην πραγματικότητα ο τελευταίος «Μεγάλος Βασιλιάς» αυτής της αυτοκρατορίας. Ο Annuwanda III βασίλευε μόνο δύο χρόνια περισσότερο, 1209-1207 π.Χ., και ο Suppiluliuma II, ο τελευταίος βασιλιάς του οποίου η βασιλεία ξεκίνησε το 1207 αλλά με ένα αποδυναμωμένο βασίλειο που τελείωσε περί το 1180 π.Χ. Το τέλος σε όλα τα βασίλεια στην ανατολική Μεσόγειο, εκτός από την Αίγυπτο, κατέληξε σε ένα δραστικό, φλογερό τέλος στις αρχές του 12 αιώνα π.Χ. Με ενδιαφέρον έχει σαφώς τεκμηριωθεί από τον Eric Cline στο βιβλίο του, *1177 π.Χ.: Το έτος που ο Πολιτισμός κατέρρευσε*, 2014. Ενώ ο Cline επιβεβαιώνει ότι η κατάρρευση δεν συνέβη μόνο μέσα σε ένα χρόνο, αλλά χρειάστηκαν αρκετά χρόνια, σημαντικά γεγονότα συνέβησαν πολύ αργά το 13ο στις αρχές του 12ου αιώνα π.Χ., τα οποία επηρέασαν συλλογικά τα παλάτια των κυβερνήτων ελίτ. Ο Η III, μεταξύ 1267 και 1237 π.Χ., αντιμετώπισε δυσκολίες στη διατήρηση οποιασδήποτε εικόνας ελέγχου στα δυτικά σύνορα, τόσο με έναν επαναστάτη, τον Ρ, όσο και με την ισχυρή επιρροή των Ελλήνων στην περιοχή αυτή. Τώρα μετά το 1237 π.Χ., ενώ ο Ρ συνεχίζει την επιθετική του τακτική, οι Χετταίοι φαίνεται ότι έχουν ξαναβρεθεί στον έλεγχο της επικράτειας που κρατούσαν οι Έλληνες. Ο T IV έχει συνεργαστεί με τον Ταρκασουάουα, ο οποίος έχει ελέγξει ορισμένα δυτικά εδάφη, συμπεριλαμβανομένων των ορίων του Μιλαουάτα, τα οποία είχαν προηγουμένως υπαχθεί στους Έλληνες. Αυτή η συνεργασία είναι πρωτοφανής στην ιστορία των Χετταίων και μπορεί να αντικατοπτρίζει μια απελπιστική προσπάθεια για κάποιο έλεγχο.

Ταυτόχρονα, ο T IV ελπίζοντας να επαναφέρει τον Walnu ως κυβερνήτη της Wilusa (Troy) στην περιοχή της κλασικής Τρωάδας, από την οποία εκθρονίστηκε νωρίτερα από μια ομάδα επαναστατών, ίσως με επικεφαλής τον Ρ. Αυτή η ομάδα ανταρτών υποστηρίχθηκε σίγουρα από τους Έλληνες, αλλά δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι. Στην επιστολή ο T IV λέει: «Θα εμπιστευτώ την καλή θέλησή σας (Tarkusawa). Γυρίστε τον Walnu σε μένα, γιε μου, για να τον επανεγκαταστήσω στην βασιλεία στη γη της Wilusa. Θα είναι στρατιωτικός μας υποτελής όπως ήταν προηγουμένως». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι περίπου 65 χρόνια νωρίτερα το 1290 π.Χ., τη Wilusa, με μια μακρά συνθήκη που προετοίμαζαν οι Χετταίοι, την κυβερνούσε ο Alaksandu, ένα όνομα σχεδόν ίδιο με τον Αλέξανδρο του Ομήρου, τον Πάρη που απήγαγε την Ελένη. Αυτό έχει οδηγήσει κάποιους γλωσσολόγους να υποθέσουν ότι ο Alaksandu μπορεί να ήταν Έλληνας, πιθανός από παλακιάδα των ηγεμόνων.

1237 έως 1209 π.Χ. – 2

Συνθήκη μεταξύ του T IV και του Shaushga-Muwa, βασιλιά της Amurru (Συρία)

Αυτό είναι το τελευταίο κείμενο στα 220 χρόνια διαλόγου και επικοινωνίας σχετικά με τους Αηηhawans, τους Μυκηναϊκούς Έλληνες και τους Χεττίτες που είχε ανακαλυφθεί στην χεττιτική πρωτεύουσα Hattusa που ξεκίνησε το 1906. Και μόνο λίγες γραμμές αυτής της μακράς επιστολής με δώδεκα μέρη αναφέρεται στους Έλληνες. Αρχίζουμε να βλέπουμε την κατάρρευση των Ελλήνων στα μάτια των χετταίων ηγεμόνων. Δηλαδή, δεν υπάρχουν πλέον οι όροι «Μεγάλος Βασιλιάς», ή «ο αδελφός μου», ή ο «ομότιμος» μου. Επίσης, σε αυτή την επιστολή που αποτελεί συμφωνία, συνθήκη και επικοινωνία μεταξύ του T IV και του υποτελούς κράτους του στη Συρία (γραμμένο πιθανό το 1225 π.Χ.), συμπεριλήφθηκαν όλοι οι κατάλογοι των «Μεγάλων βασιλέων», συμπεριλαμβανομένου του Μεγάλου Βασιλιά Αηηhawaw (πιθανό λάθος από έναν γραφέα) αλλά στη συνέχεια το όνομα διαγράφηκε!

Ήταν συνηθισμένο, όπως είδαμε και ακόμα και σήμερα, ότι συγγενείς όπως αδελφές ή αδερφοί ή κόρες κυβερνητών να παντρεύονται ξένους ηγέτες για να δημιουργήσουν συμμαχίες μεταξύ των χωρών. Οι Χετταίοι το έκαναν με τα δυτικά σύνορα του υποτελούς κράτους (όπως θυμόμαστε οι Έλληνες) και το έκαναν εδώ με τον Shaushga-muwa, ο οποίος παντρεύτηκε την αδελφή του T IV και έγινε από τον T IV κυβερνήτης του Amurru, της σημερινής Συρίας. Οι Χετταίοι, όπως ενθυμείστε, πολέμησαν σε δύο μάχες στην περιοχή εκείνη στο Qadesh το 1290 και το 1274 π.Χ. Αρχικά κυβερνούσε ο Αιγύπτιος Φαραώ Σέτι I, γιος του Φαραώ Ραμσή II αργότερα εγκατέλειψε μέσω μίας ειρηνευτικής συμφωνίας την επικράτεια στους Χετταίους.

Ο T IV συμβουλεύει τον S να είναι και να παραμείνει πιστός σ' αυτόν, λέγοντας: «Εγώ, η Αυτού Μεγαλειότητα, Μεγάλος Βασιλιάς, σας πήρα, S, από το χέρι και σας έκανα γαμπρό μου. Σας έδωσα την αδερφή μου σε γάμο και σας έκανα βασιλιά στη γη της Amurru. Να είστε πιστός στην Κυριαρχία Μου όσον αφορά την εξουσία. – Αφήνεται το θέμα να θεθεί σε όρκο σε σας». Επιπλέον, δηλώνει: «Δεν θα επιζητήσετε κανέναν για εξουσία εκτός από εκείνους που είναι νόμιμοι αδελφοί της Αυτού Μεγαλειότητας ή γιοι παλλακίδων του πατέρα (H III) της Αυτής Μεγαλειότητας».

Ο T IV προσπαθεί σαφώς να εξασφαλίσει όχι μόνο την εξουσία του και την ακεραιότητα της βασιλείας του, αλλά επίσης να προειδοποιήσει ότι δεν εμπλέκεται σε κανέναν από τους συγγενείς του T IV, που μπορεί να είναι παρακαθήμενοι του βασιλιά, σε οποιαδήποτε θέματα εξουσίας. Στην προηγούμενη επιστολή ήταν επίσης ζήτημα της εξουσίας του στα δυτικά εδάφη. Αν και ο παππούς του, ο Muwattalli II, πολέμησε σε δύο πολέμους στο Qadesh εναντίον των Αιγυπτίων, λέει για τις συμμαχίες: «Αν ο βασιλιάς της Αιγύπτου

είναι ο φίλος της Αυτού Μεγαλειότητας, θα είναι φίλος σου. Αλλά αν είναι ο εχθρός της Αυτής Μεγαλειότητας, θα είναι εχθρός σου». Αναφέρει την Ασσυρία, ανατολικά της Αμπούρου, «αφού ο βασιλιάς της Ασσυρίας είναι ο εχθρός της Αυτού Μεγαλειότητας, θα είναι και εχθρός σου. Ο έμπορος σου δεν θα πάει στην Ασσυρία και δεν θα επιτρέψει στον έμπορο του στη γη σου».

Αυτή η περίοδος, από το 1237 έως το 1209 π.Χ., αντανακλά σαφώς τους καθοριστικούς χρόνους για τα διάφορα βασίλεια της Ανατολικής Μεσογείου και της Εγγύς Ανατολής. Παρατηρήσαμε ότι τα τελευταία 220 χρόνια οι επικοινωνίες μεταξύ των διαφόρων κυβερνήσεων, από τον παππού στο γιο έως τον εγγονό, στον δισέγγονο, στον τρισέγγονο στη γενεαλογική γραμμή, επικεντρώθηκαν κυρίως στον έλεγχο της επικράτειας από την κεντρική εξουσία, τις εχθροπραξίες, τον άμεσο πόλεμο και υποβόσκουσα εχθρότητα και ίντριγκα. Οι εισβολές στη Δυτική Ανατολία και την Κύπρο από τους Αχιγιάνους, οι Μυκηναίοι Έλληνες, καθώς και η υποκινούμενη αναταραχή ανάμεσα στις υποτελείς πολιτείες, αποτελούσαν μόνιμη απειλή και πηγή βαθιάς ανησυχίας για τους χετταίους ηγεμόνες. Ενώ ο ελληνικός έλεγχος φαινόταν να εξαφανίζεται στη δυτική Ανατολία, ο βασιλιάς των Χετταίων έπρεπε να σχηματίσει μια «εταφική σχέση» εκεί με ένα υποτελές κράτος, που έδειχνε αδύναμο στην κεντρική εξουσία. Ο T IV στα νοτιοανατολικά σύνορα «σχηματίζει έναν στρατό και μια μονάδα αρμάτων» για εχθροπραξίες εναντίον των Ασσυρίων και ότι «είναι θέμα επείγον» ότι ο S κάνει το ίδιο για τον εαυτό του. Και παραγγέλλει με έμφαση στο γαμπρό του: «Δεν θα επιτρέψετε σε κανένα πλοίο του Αχιγιάβα (τους Έλληνες) να πάει σ' αυτόν» (ο βασιλιάς της Ασσυρίας).

Αυτή είναι η εντελώς τελευταία ανακοίνωση που ασχολείται με τους Έλληνες. Ο T IV επιθυμεί σαφώς να σταματήσει το εμπόριο με την Ασσυρία, τον εχθρό του, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης οποιωνδήποτε ελληνικών αποστολών. Ένας μελετητής (Brace 2010) ερμηνεύοντας τα γράμματα έχει υποθέσει ότι αυτοί οι Έλληνες μπορεί να είναι Μυκηναίοι μισθοφόροι προσφερόμενοι για μίσθωση και δεν υπόκεινται σε κανένα ελληνικό βασίλειο. Αυτό μπορεί να συμβαίνει ή μπορεί και όχι.

Σημείωση: Ο T IV έπληξε στην πραγματικότητα την Κύπρο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου φέρνοντας τον βασιλιά, την οικογένειά του και άλλους αιχμαλώτους και αγαθά πίσω στη Χατούσα. Αργότερα, ο S II, κατά τη διάρκεια της βασιλείας του έκανε το ίδιο. Αλλά όσο ο T IV συγκέντρωνε στρατό εναντίον των Ασσυρίων και προειδοποίησε τους υποτελείς του στην Αμπούρου να κάνουν το ίδιο και βάζοντας εμπάργκο στα ελληνικά πλοία, οι Ασσύριοι το 1209 π.Χ., το τελευταίο έτος της βασιλείας του T IV, νίκησαν τους Χεττίτες στα δυτικά τους. Πιθανόν αυτή τη στιγμή ο βασιλιάς της Ασσυρίας έστειλε ένα δώρο από λάπις λάζουλι (μια πολύτιμη πέτρα από το Αφγανιστάν) στον βασιλιά της

Βοιωτικής Θήβας στην Ελλάδα, που θέτει ζήτημα επιδείνωσης των συνθηκών ή όχι στην ηπειρωτική Ελλάδα. Νωρίτερα το 1225 π.Χ., οι Ασσύριοι νίκησαν τους Βαβυλώνιους στα νότια τους.

1205 π.Χ.

Επιστολές προς τον Αμπούραπι του Ουγκάριτ

Δύο γράμματα που ήρθαν στο φως στα αρχεία που ανακαλύφθηκαν στο Ugarit στην παράκτια Συρία προσδιορίζουν τις τελευταίες γνωστές αναφορές στους Αhhiyawans στην Υστερη Εποχή του Χαλκού. Και οι δύο είναι από την αυλή των Χετιτιών, μία από τον τελευταίο βασιλιά, Suppiliuma II (S) που κυβέρνησε από το 1207 μέχρι την κατάρρευση του βασιλείου και η δεύτερη από έναν χετιτίτη αξιωματούχο. Και οι δύο απεστάλησαν στον Ammurapi, βασιλιά του Ugarit. Η επιστολή από τον βασιλιά δείχνει εν μέρει: «Όσον αφορά εκείνους που οφείλουν υποχρέωση παροχής υπηρεσιών – μου είπαν ότι οι Αhhiyawan παραμένουν στη γη της Lukka (νοτιοδυτική Ανατολία), αλλά δεν υπάρχουν χάλκινα πλινθώματα γι' αυτούς. Σε αυτό το θέμα μην μου πείτε ότι δεν υπάρχει κατάλληλη δράση. Δώστε πλοία στον Σατάλι (τον οποίο σας έστειλα), ώστε να μπορεί να πάει τα πλινθώματα στους Αhhiyawans».

Οι Αhhiyawans ήταν πιο πιθανό στην πραγματικότητα μισθοφόροι ή τυχοδιώκτες που προσλαμβάνονται και υπηρετούν στους Χετταίους είτε για να προστατεύσουν τα δυτικά τους σύνορα είτε να συμμετάσχουν σε ναυμαχίες γύρω από την Κύπρο για να υποστηρίξουν τους Χετιτίτες. Οι χάλκινες ράβδοι ήταν πιθανόν για να πληρώσουν για τις υπηρεσίες τους. Ο S επιπλήττει τον βασιλιά του Ugarit επειδή δεν έλαβε μέτρα σε αυτό το θέμα. Αυτοί οι Έλληνες μπορεί να ήταν υπολείμματα των Μυκηναίων που ζούσαν στην περιοχή ή ήρθαν εκεί μετά από πιθανές αναταραχές στην ελληνική ενδοχώρα και τα νησιά.

Όπως φαίνεται στην προηγούμενη επιστολή, το όνομα «Μεγάλος Βασιλιάς», σύμφωνα με τους Χετταίους, δεν ισχύει πλέον για τους Αhhiyawans. Από αυτό όμως δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι τα γράμματα υπονοούν ότι οι Έλληνες δεν είναι πλέον μια δύναμη στο Αιγαίο, αλλά ότι από το 1225 π.Χ. και μετά δεν θεωρούνται πλέον «αδέλφια» αλλά σαφώς εχθροί. Και στον βασιλιά του Ουγκάριτ, μην «επιτρέπετε σε κανένα πλοίο των Αhhiyawans να πάει (στον βασιλιά της Ασσυρίας),» ο εχθρός των Χετιτιών.

Οι Αhhiyawans [Έλληνες] που παρέμεναν στην Ανατολία, είτε είναι πιθανόν μισθοφόροι ή τυχοδιώκτες (ή ίσως μετανάστες που αναζητούν νέες ευκαιρίες όπως η αρχαιολογία έχει βεβαιώσει ότι συμπεριλαμβάνουν μέχρι και το Λεβάντο [=ανατολική Μεσόγειος], οι Φιλισταίοι, πιθανόν Μυκηναίοι) μπορεί να αντικατοπτρίζουν κάποιες από τις εχθρότητες

που περιγράφει ο Όμηρος μεταξύ του βασιλιά Αγαμέμνονα και του Αχιλλέα και μεταξύ άλλων πολεμιστών κατά τον Τρωικό πόλεμο. Ακόμη και ο Αχιλλέας ήθελε να επιστρέψει στην πατρίδα του Φθία αντί να πολεμήσει τους Τρώες, που δεν του έκαναν ποτέ κακό, για έναν βασιλιά, τον Αγαμέμνονα, που περιφρονούσε. Οι δυσαρεστημένοι και κουρασμένοι πολεμιστές που επιστρέφουν μετά από έναν μακρύ και παρατεταμένο δεκάχρονο πόλεμο είναι ασφαλώς πρωταρχικοί υποψήφιοι για νέες ευκαιρίες. Τα θραύσματα από τον «Επικό Κύκλο» τεκμηριώνουν πολλές από τις περιπέτειες αυτών των «πολεμικών ηρώων», μερικών από τους οποίους τα σκάφη παρεξέκλειναν από την πορεία τους και εγκαταστάθηκαν αλλού και μάλιστα μπήκαν μαζί με τους απατηλούς «λαούς της θάλασσας» που εμπορεύονταν στην ανατολική Μεσόγειο. Αρκετά από τα ανατολικά βασίλεια πολέμησαν για να προστατευθούν από την επίθεση των λεγόμενων λαών της θάλασσας που προφανώς έκαigan και κατέστρεφαν πόλεις και χωριά, αλλά μόνο οι Αιγύπτιοι μπορούσαν να τους νικήσουν, μια φορά το 1207 π.Χ. και πάλι το 1177 π.Χ.

Όπου δεν υπάρχουν σαφή αποδεικτικά στοιχεία, είτε αρχαιολογικά είτε λογοτεχνικά, έχουμε τη θεωρία και την εικασία, την καλύτερη εικασία μας. Αλλά αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι αρχαιολογικά αυτή η γη έχει αποδώσει ελάχιστα από αυτά που φιλοξενεί. Θα ήταν αντιεπαγγελματικό, αν όχι ανήθικο, να κάνουμε αυστηρές κρίσεις, χωρίς σοβαρές αποδείξεις, μια ισχυρή έρευνα για να υποστηρίξουμε τη μια ή την άλλη θέση. Ως εκ τούτου, εκτός από τη θεωρία ή την εικασία, είναι καλύτερο να παραμείνει κανείς σιωπηλός.

Περιγραφική και αναλυτική περίληψη των αποδείξεων

Από αυτά τα κείμενα έχουμε λογοτεχνικά στοιχεία, μια ακολουθία γεγονότων που συνέβησαν σε μια περίοδο 220 ετών, γεγονότα όπως ερμηνεύτηκαν και γράφτηκαν από τους πραγματικούς παίκτες, κυβερνώντες βασιλιάδες και αυλικούς αξιωματούχους δύο μεγάλων βασιλείων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού. Η πρώτη του σπουδαιότητα για τους σκοπούς αυτού του γραψίματος είναι τριπλή: 1. Να ξεκαθαρίσει και να κατανοήσει καλύτερα την ιστορική πραγματικότητα της ανατολικής Μεσογείου όπως εκφράστηκε από εκείνους τους ανθρώπους που έζησαν και έλεγαν πολλά από τα γεγονότα που συνέβησαν εκείνη την εποχή 2. Να ρίξει φως στην πιθανή ιστορικότητα του Τρωικού Πολέμου του Ομήρου και των σχετικών γεγονότων εκείνης της περιόδου και 3. Να κατανοήσει το πλαίσιο της περιόδου αυτής, καθώς σχετίζεται με τους Μυκηναίους και τα γεγονότα στο τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού που οδήγησαν στην κατάρρευση για πολλά βασίλεια στην ανατολική Μεσόγειο.

Ως μία προσπάθεια να περιγράψουμε και να αναλύσουμε αυτή την επικοινωνία και τον διάλογο από την «Ανθρώπινη πλευρά της Αρχαιολογίας», αυτό το ανθρώπινο πρό-

σωπο, σε αντίθεση με τα συνηθισμένα φρούρια, τους ναούς, τα τεχνητά αντικείμενα και ιδιαίτερα τα θραύσματα (τεμάχια κεραμικής) και άλλες φυσικές ιδιότητες, από αυτές τις «Φωνές από το παρελθόν», φαίνεται παρακάτω.

1430 π.Χ.

1. Ο Atarissiya, από τη γη της Αχιγιάβα, μυκηναίο Έλληνας, επιτέθηκε στην επικράτεια της δυτικής Ανατολίας ανατολικά της Λάζας (Λέσβος). Ο βασιλιάς των Χετταίων Tudhaliya I/II απέκρουσε την επίθεση. Η επικράτεια αυτή ήταν ένα κράτος προφανώς ελεγχόμενο από τον Tudhaliya I/II από την πόλη Hattusa, την πρωτεύουσά του, σε απόσταση περίπου 450 μιλίων (750 χιλιόμετρα) από την περιοχή. Οι μελετητές αναγνώρισαν τον Atarissiya ως τον Ατρέα, βασιλιά των Μυκηνών, τον οποίο ο Όμηρος αναγνώρισε ως πατέρα του βασιλιά Αγαμέμνονα. Μετά την επίθεση, ο βασιλιάς της περιοχής, Madduwatta, έδωσε όρκο στον χεττίτη βασιλιά.
2. Ο ίδιος ο Madduwatta επιτέθηκε στην επικράτεια στο νότο του, καθιστώντας αναγκαία επέμβαση του χεττιτικού στρατού, που τον διέσωσε πάλι.
3. Ο Ατρέας επιτέθηκε στο Madduwatta για δεύτερη φορά. Και πάλι ο βασιλιάς των Χεττιτών, ο Tudhaliya I/II, απέκρουσε την επίθεση. Ο Ατρέας είχε 100 άρματα και αρκετές χιλιάδες πεζικού.
4. Ο Madduwatta συνέχισε με τις μηχανογραφίες του, αρπάζοντας χεττιτικές πόλεις και εμπλέκοντας άλλους βασιλιάδες στην περιοχή, περίπου είκοσι δύο (πολύ πιθανό από Wilusa, η Τρωάδα, στα βόρεια, Seha River Land και Arzawa στο νότο και πέρα). Ο βασιλιάς των Χετταίων με τη σειρά του κατέστρεψε τις είκοσι δύο χώρες που συμμετείχαν σε αυτήν την εξέγερση γνωστή ως «Assuwan Confederacy».
5. Το 1991, ένα ξίφος που λέγεται ότι είναι μυκηναϊκού σχεδίου, ανακαλύφθηκε στη Χάτουσα για να τιμήσει τις νίκες των Χετταίων

Αποτέλεσμα: Δύο επιθέσεις στο ανατολικό έδαφος από τους βαριά οπλισμένους Μυκηναίους Έλληνες ανατολικά της Λέσβου και νότια της Τροίας απέτυχαν. Οι εξεγέρσεις των δυτικών ανατολικών βασιλιάδων συνετρίβησαν από τους Χετταίους.

1390 έως 1380 π.Χ.

1. Μυκηναίοι Έλληνες επέδραμαν στη νήσο της Κύπρου.
2. Ο Madduwatta ενώθηκε με τους Έλληνες.
3. Ο βασιλιάς Armuwadu I των Χεττιτών ισχυρίζεται με έμφαση ότι η Κύπρος είναι δική του.

Αποτέλεσμα: Ο χεττιτικός έλεγχος των υποτελών κρατών στη δυτική Ανατολία εξακολουθεί να είναι αδύναμος.

1320 π.Χ. κατά την περίοδο βασιλείας 1321 έως 1295 π.Χ.

1. Πρώιμα στη βασιλεία του, ο βασιλιάς Μουρσίλη Β΄ των Χετταίων, ξεκίνησε αποφασιστικές επιθέσεις σε επαναστατημένα υποτελικά κράτη στη δυτική Ανατολία που επικεντρώνονταν στην Απάσα (Εφεσο) με άγρια επίθεση υποτάσσοντάς τους και φέρνοντας αρκετές χιλιάδες αιχμαλώτους, μέχρι 66.000, πίσω στην πρωτεύουσα της Χάτουσας.
2. Τα επαναστατημένα κράτη υποστηρίχθηκαν από τους Μυκηναίους Έλληνες, οι οποίοι στη συνέχεια ακολούθησαν μια πιο ειρηνική διαδρομή.

Αποτέλεσμα: Η συνεχιζόμενη διείσδυση των Ελλήνων στην Ανατολία, προς υποστήριξη των επαναστατημένων υποτελών χεττιτικών κρατών, απέτυχε.

1310 π.Χ. κατά τη διάρκεια της βασιλείας του 1321 έως 1295 π.Χ.

1. Ο βασιλιάς του Χετίτη, Μουρσίλη Β΄, είναι άρρωστος και ζητά ένα μέσο θεραπευούσας θεότητας από τους Έλληνες.
2. Αντικείμενα από τους Αηθίγawa και Lazra αποστέλλονται στον Mursili II.

Αποτέλεσμα: Υπάρχουν φιλικές σχέσεις μεταξύ των Αηθίγawans και των Χετταίων.

1300 π.Χ. κατά τη διάρκεια της βασιλείας του 1321 έως 1295 π.Χ.

1. Η μητριά του βασιλιά Μουρσίλη Β΄ είχε οδηγηθεί σε δίκη από τον βασιλιά και εκδιώχθηκε στην ελληνική επικράτεια.

Αποτέλεσμα: Οι φιλικές σχέσεις συνεχίζονται.

1295 έως 1272 π.Χ.

1. Επιστολή από Έλληνα βασιλιά διεκδικεί τα νησιά στα βορειοανατολικά της ακτής του Αιγαίου από την Ανατολία ως μεταβιβασθέντα νωρίτερα (1435 π.Χ.) μέσω προίκας στον προπάππου του Έλληνα βασιλιά, τον Καγαμούνα (ίσως τα πιο πρώιμα τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία ενός Έλληνα κυβερνήτη).
2. Οι Χετταίοι, σε πόλεμο με τους Αιγυπτίους το 1290 και το 1274 π.Χ., προφανώς δεν αμφισβητούν την ελληνική διεκδίκηση.
3. Μια μεταγενέστερη επιστολή δείχνει τον βασιλιά Alaksandu (παρόμοιο με τον Αλέξανδρο του Ομήρου/Πάρης), τώρα να κυβερνάει τη Wilusa (Troy).

Αποτέλεσμα: Επιφυλακτική ειρήνη στην περιοχή (με πιθανότητες αύξησης των ελληνικών εδαφικών διεκδικήσεων).

1267 έως 1237 π.Χ.

1. Έλληνες ήλεγξαν έδαφος στο Milawata στη νοτιοδυτική Ανατολία για περίπου εξήντα χρόνια.
2. Έλληνες και Χετταίοι εμπλέκονται σε πολεμικές ένοπλες εχθροπραξίες στη Wilusa, αλλά η ισχνή ειρήνη ακολούθησε.
3. Ο Χετταίος βασιλιάς, Χαττουσιλί Γ', ομολογεί ένα αδίκημα εναντίον των Ελλήνων, αλλά ο Έλληνας βασιλιάς πιθανότατα ενοχλημένος απαντά ότι «έχετε χρησιμοποιήσει βία ενάντια σε εμένα». Ο Χετταίος βασιλιάς εξορθολογεί: «Αλλά ήμουν ακόμα νέος» και χρησιμοποιεί την κακή επικοινωνία του εκπροσώπου ως πιθανού αποδιοπομπαίου τράγου. Αλλά δεν υπάρχει συγγνώμη στον Έλληνα βασιλιά.
4. Οι Έλληνες υποστηρίζουν και πάλι την εξέγερση από τα υποτελικά κράτη στη δυτική Ανατολία, στηρίζοντας τον Ρ σε αυτή την προσπάθεια και εξασφαλίζοντας αιχμαλώτους από αυτά τα κράτη, με το χεττίτη βασιλιά να προσπαθεί να κατευνάσει τους Έλληνες με ευγενική ρητορική.

Αποτέλεσμα: Ανοιχτές εχθροπραξίες μεταξύ Ελλήνων και Χετταίων στη Wilusa (Τροία). Ενώ τώρα στην ειρήνη, οι εχθρότητες φαίνεται να συνεχίζουν κλιμακούμενες.

1237-1209 π.Χ.

1. Ένας αποστάτης, ο Πυαμαράδου, τον οποίο υποστηρίζουν οι Έλληνες, συνεχίζει να καταστρέφει τη δυτική Ανατολία.
2. Οι Χετταίοι καθώς φαίνεται αποκτούν τον έλεγχο της Μιλάουτα (Μιλήτου) από τους Έλληνες (αλλά πιθανώς και όχι).
3. Ο Walmu πιθανώς επαναφέρεται ως κυβερνήτης του υποτελούς κράτους Wilusa (Τρογ) από τον χεττίτη βασιλιά.
4. Η αναφορά στον Έλληνα βασιλιά ως «ο αδελφός μου», ο «ομότιμος μου» και ο «Μεγάλος Βασιλιάς» διαγράφεται από τις χεττιτικές επιστολές.
5. Έναμποϊκοτάζ ενάντια στη μεταφορά προϊόντων από τους Έλληνες στους Ασύριους θεσπίζεται από τον χετταίο βασιλιά, Τουχαλιά IV, μέσω συνθήκης με τον γαμπρό του βασιλιά, τον οποίο ο βασιλιάς έθεσε ως κυβερνήτη του Αμυργι, στην σημερινή παράκτια Συρία.
6. Οι Χετταίοι προετοιμάζονται για πόλεμο εναντίον της Ασσυρίας, το σημερινό Ιράκ, στα νοτιοανατολικά σύνορα.

Αποτέλεσμα: Η επικοινωνία και η συνύπαρξη μεταξύ των δύο μεγάλων δυνάμεων, των Αηhiyawans και των Χετταίων, έχει λήξει. Το χάος συνεχίζεται στα δυτικά σύνορα ενώ ο ανοιχτός πόλεμος συνεχίζεται στην απομακρυσμένη ανατολική περιοχή. Είναι μια πολύ λεπτή εποχή σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο.

Ο φιλοπόλεμος χαρακτήρας των Αηηιγawans (Μυκηναίοι Έλληνες) τους έφερε σε συνεχή εχθρική επαφή με τους Χεττίτες της Ανατολίας. Ενώ η πρωτεύουσα της Hattusa ήταν πάνω από 450 μίλια (750 χιλιόμετρα) από την ακτή των δυτικών συνόρων τους πάνω σε ορεινό έδαφος, σε μεγάλη απόσταση ακόμη και με άρμα, οι Χετταίοι επιχείρησαν να εξασφαλίσουν, συχνά βίαια, την εξουσία τους πάνω στα υποτελικά κράτη που ίδρυσαν. Ήταν δυο πολεμοχαρείς δυνάμεις συγκρουόμενες μεταξύ τους. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι οι υποτελείς πολιτείες ήταν ουσιαστικά κατά τη διάρκεια των 220 ολόκληρων χρόνων σε συνεχή εξέγερση εναντίον του Χεττίτη ηγεμόνα. Στην πραγματικότητα, οι πολιτισμοί της δυτικής Ανατολίας, σε ολόκληρη την ακτή του ανατολικού Αιγαίου, πιθανότατα είχαν περισσότερα κοινά, πολιτιστικά και οικονομικά (όπως αναφέρει η αρχαιολογία επίσης) με τους πολιτισμούς του Αιγαίου σε σύγκριση με τους χεττιτικούς χερσότοπους. Διά της διαρκούς επαφής μέσω εμπορικών οδών και αποικιών, οι Έλληνες προσπάθησαν να εξασφαλίσουν την περιοχή και τους πόρους τους για να συμπεριλάβουν τη Wilusa, το Ίλιον της Τρωάδας του Ομήρου.

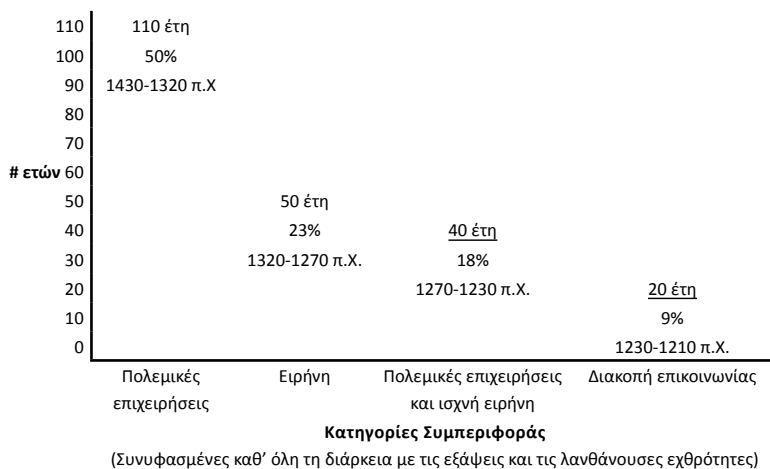
Η «καρτέλα αποτελεσμάτων» παρακάτω και η στατιστική περίληψη παρέχουν μια αναλυτική επισκόπηση των αποτελεσμάτων των 220 χρόνων συνεργασίας μεταξύ των Αηηιγawans και των Χετταίων. Ενώ απλά επιχειρεί να τονίσει την ανθρώπινη δυναμική που προέκυψε μεταξύ αυτών των δύο μεγάλων δυνάμεων.

Πίνακας 1. Βαθμολογία συμπεριφοράς

<u>Κατηγορίες Συμπεριφοράς</u>					
π.Χ.	Ανοιχτός πόλεμος	Επιθέσεις	Έχθρα	Σύλληψη αιχμαλώτων	Διπλωματία ειρήνη
1430	2 από Έλληνες (Τροία;) 22 από υποταγμένα κράτη Επικράτηση Χετταίων	Πολλές απ' όλους	Πολλή απ' όλες τις πλευρές	Χιλιάδες στο Hatti	
1390-		1 από Έλληνες	Πολλή απ' όλους		
1380		Στην Κύπρο	Πολλή απ' όλους		
1320	Σε πολλά υποταγμένα κράτη Νίκη των Χετταίων	Από Έλληνες	Πολλή απ' όλους	Χιλιάδες στο Χάττι	
1310					Συγκρατημένη αι- σιοδοξία: Έλληνες: Επιδίωξη ειρήνης

1300					Alaksandu κυβερνά τη Wilusa – ειρήνη εκατέρωθεν
1295-			εκατέρωθεν		Ελληνικές αξιώσεις σε νησιά – επιφυλακτική ειρήνη
1272					Ελληνικές αξιώσεις σε νησιά – πολύ επιφυλακτική ειρήνη
1267-1237	Έλληνες και Χεττίτες στην Wilusa [Τροία]	Στη Wilusa αμφότεροι + Ρ ένας επαναστάτης	Πολλή απ' όλες τις πλευρές	Στην Ελληνική επικράτεια + στο Hatti	Οι Έλληνες ελέγχουν τη Μίλητο – ισχνή ειρήνη
1237-1209		Ο Ρ συνεχίζει επανάσταση στην Wilusa [Τροία]	Ο Έλληνας «μέγας βασιλιάς» ακυρώνει μπουκοτάζ Gk σκαφών	Στο Hatti από την Κύπρο	Οι Χετταίοι πιθανόν δεν ελέγχουν Μίλητο + Wilusa [Τροία]

Πίνακας 2. Σύνοψη καρτών αποτελεσμάτων συμπεριφοράς

Κατά τη διάρκεια των 220 χρόνων, 110 χρόνια, ακριβώς το μισό ή 50%, 1430 έως 1320 π.Χ., αφιερώθηκε σε πόλεμο. 50 χρόνια, 1320 έως 1270 π.Χ., 23%, αφιερωμένο στην ειρήνη. 40 χρόνια, 1270 έως 1230 π.Χ., 18%, σε πόλεμο και περιορισμένη ειρήνη και 20 χρόνια, 1230 έως 1210 π.Χ., 9%, έχουμε ολική διακοπή της επικοινωνίας. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν σαφώς ότι ενώ υπήρχε μια προφανής περίοδος ειρήνης, περίπου 50 χρόνια, υπήρξε καθ' όλη τη διάρκεια των 220 χρόνων υπογραμμίζοντας την υποβόσκουσα εχθρότητα και την καχυποψία μεταξύ αυτών των δύο μεγάλων δυνάμεων που αντικατοπτρίζονται στο 68% συνδυάζοντας «πολεμικές επιχειρήσεις» και «πολεμικές επιχειρήσεις με ισχνή ειρήνη», στατιστικές που επιβεβαιώνουν τον πολεμικό χαρακτήρα των Μυκηναϊκών Ελλήνων και πιθανόν το ίδιο για τους Χετταίους. (Αν δινόταν μια «Βαθμολογία» για τους Μινωίτες, μπορεί να δείξει το αντίθετο: 70% ειρήνη και μόνο 30% πόλεμος.) Για τις δύο μεγάλες δυνάμεις μας, αυτό κάνει περίπου 150 χρόνια συχνά με αιματοχυσία, θάνατο, αιχμαλωσία για δουλεία, ώστε να χάσουν τις πατρίδες τους με τη μετανάστευση ανθρώπων από τις ζώνες πολέμου, καθαίρεση κυβερνήσεων, όρκους πίστης από τα υποτελικά κράτη στους νικητές, συμπεριλαμβανομένης της εξασφάλισης των ανδρών για στρατιωτική θητεία. Αυτά χωρίς αμφιβολία έγιναν για πολλούς λόγους αλλά σαφώς καθοδηγούμενα από ανθρώπους: Επέκταση της αυτοκρατορίας (εδαφική απληστία), εξουσία και έλεγχος των άλλων (τάσεις μεγαλομανίας), επιθυμία για έλεγχο των πόρων (εμβληματικές θέσεις, του κύρους και της εθνικής υπερηφάνειας) θέληση των θεών και το τελετουργικό λατρείας (θρησκευτικό θάρρος που ήταν ένα πολύ ισχυρό κίνητρο), συνωμοσίες για να αποκτήσουν μια θέση εξουσίας (ανατροπή των πολιτιστικών προσδοκιών). Αυτό σχετίζεται περισσότερο με την κυβερνητική ελίτ και το «θέλει» όχι απαραίτητα με τις «ανάγκες». Από ανθρώπινη σκοπιά, αυτά τα «θέλω» είχαν σαφώς τεράστιο αντίκτυπο στις κοινωνίες, στις οικογένειες και στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, κυρίως λόγω της «απληστίας», του «προσωπικού κέρδους» και του «δικαιώματος», όχι φυσικών περιβαλλοντικών γεγονότων (που θα τεθεί στη συζήτηση αργότερα για την κατάρρευση αυτών των βασιλείων).

Αλλά υπήρξε επίσης μια περίοδος ειρήνης – περίπου 50 χρόνια. Υπάρχουν σαφώς ενδιάμεσες μεταβλητές που δημιούργησαν συμπεριφοριστική αλλαγή στους Έλληνες – από την εχθρότητα και τον πόλεμο στην συνύπαρξη. Η συνεχιζόμενη ήττα τους από τα χέρια των Χετταίων και η ήττα των υποτελών κρατών που υποστήριζαν, ήταν πιθανόν οι μεταβλητές στην κορυφή της λίστας. Οι επιγαμίες μεταξύ των κυβερνήσεων ελίτ των βασιλείων, αν και δεν ήταν γνωστές κατά την περίοδο των εχθροπραξιών από το 1430 έως το 1320 π.Χ., συνέβησαν κατά την περίοδο της ειρήνης από το 1320 έως το 1270 π.Χ. και πάλι κατά την περιστασιακή εξασθενημένη ειρήνη από το 1270 έως το 1230 π.Χ., όπως και οι συνωμοσίες. Αυτές οι παρεμβάσεις μπορεί να έχουν δημιουργήσει κάποια

τοπική αστάθεια, αλλά γενικά έκαναν ένα πιο σταθερό διεθνές περιβάλλον μεταξύ των δυνάμεων. Η ελληνική κυριαρχία επί της επικράτειας της Μιλήτου πρέπει επίσης να είναι μια μεταβλητή που αναγκάζει τους Χετταίους να είναι πιο διπλωματικοί παρά την ελληνική υποστήριξη των ανταρτών που επιτίθενται στα χεττιτικά υποτελή κράτη. Από ψυχολογική άποψη, αυτή η «τροποποίηση της συμπεριφοράς» μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο, ιδίως όταν τα διακυβεύματα είναι υψηλά, όπως στη διεθνή σκηνή. Μέσα από τους αιώνες και ακόμα και σήμερα οι ηγέτες έχουν ξεκινήσει μεμονωμένα ή συλλογικά να επιβάλλουν τη μεταβολή της συμπεριφοράς μεταξύ των ηγετών των πιο επιθετικών εθνικών κρατών ή έχουν εισβάλει ή καταλάβει έδαφος για να αναγκάσουν σε πολιτιστική αλλαγή ή να δημιουργήσουν «υποτελείς πολιτείες». Όταν είδαμε την ανθρωπιά και τη φιλανθρωπία του βασιλιά, όπως ο βασιλιάς Μουρσίλι Β΄, το 1321 έως το 1295 π.Χ., δείχνοντας έλεος μετά την έκκληση μιας μητέρας και την ανοικοδόμηση πόλεων που κατέστρεψε ο στρατός του, αντικατοπτρίζονται συμπεριφορικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες ηγεσίας σταθερής δικτατορίας και ισχυρής κεντρικής εξουσίας χαρακτηριστικό των κυρίαρχων δυναστειών της Ύστερης Εποχής του Χαλκού.

Στην προσπάθεια να κατανοήσουμε τις παραπάνω αρχαίες κοινωνίες και τους ανθρώπους που τους κυβέρνησαν, «τα κείμενα Ahiyawā», έχουν μεταμορφωθεί. Οι γνώσεις που παρέχονται είναι ανεκτίμητες. Αν και αξιόλογοι συγγραφείς όπως οι Cline, Rose, Hoffner, Latacz και άλλοι, και ιδιαίτερα οι Γερμανοί και άλλοι επιστήμονες και γλωσσολόγοι, έχουν διερευνήσει και γράψει γι' αυτά τα κείμενα και άλλα γεγονότα, καθώς και τη διασύνδεσή τους με τον Τρωικό πόλεμο της *Ιλιάδας*, το ευρύ κοινό θα αποκτήσει μια καλύτερη οπτική εκείνης της εποχής από αυτή την επισκόπηση και τον αντίκτυπο της στις αντιπαραθέσεις γύρω από τον Όμηρο.

Είναι τα κείμενα πειστικά;

Τώρα για αυτή τη διαμάχη για το «πειστήριο», όπως ανέφερε ο Cline, για το αν αυτά τα κείμενα υποστηρίζουν κάτι από τον Τρωικό Πόλεμο του Ομήρου. **Υπήρξε Τρωικός Πόλεμος; Σίγουρα ΝΑΙ. Ήταν αυτό ο Τρωικός Πόλεμος του Ομήρου; Αυτό εξακολουθεί να είναι το αινιγματικό ζήτημα.** Αυτά τα 220 χρόνια επικοινωνίας –1430 έως 1210 π.Χ.– αν και δεν δικαιολογούν τον Όμηρο, παρέχουν κάποια στοιχεία για αυτή τη δυνατότητα. Μελετητές συμφωνούν ήδη ότι ο «κατάλογος των πλοίων» στην *Ιλιάδα* είναι αυθεντικός, ότι προσδιορίζει με σαφήνεια τα παλάτια της εποχής του Ύστερου Χαλκού στην Ελλάδα. Επίσης, τα όπλα του πολέμου που εντοπίστηκαν στην *Ιλιάδα* χρησιμοποιήθηκαν κατά την εποχή του Χαλκού, όπως τα κράνη αγριόχοιρου και οι ασπίδες και τα σπαθιά, ενώ άλλοι παράγοντες που αναφέρονται από τον Όμηρο αντικατοπτρίζουν τις πραγματικότητες

της Εποχής του Σιδήρου όπως οι γλώσσες που ομιλούν σύμμαχοι του Τρωικού. Υπάρχει γενική συμφωνία ότι οι Αηθιγανωί σε αυτά τα κείμενα αναφέρονται σε μυκηναϊκούς Έλληνες. Οικισμοί και αποικίες στην Ανατολία, που διευκολύνθηκαν από το εκτεταμένο εμπόριο, συμπεριλαμβανομένης της επιθυμίας για πολύτιμα μέταλλα, είδη πολυτελείας, πρώτες ύλες και άλλα αγαθά και υπηρεσίες, σφυρηλατήθηκαν από τους Μινωίτες που κληρονόμησαν οι Μυκηναίοι. Οι Μυκηναίοι πιθανώς πίστευαν ότι είχαν νόμιμο δικαίωμα να επεκτείνουν το έδαφός τους προς ανατολάς. Ήταν ισχυροί και πολεμοχαρείς και είχαν τα μέσα και τη θέληση να το κάνουν. Το ισχυρό βασίλειο των Χεττιτών κινήθηκε για να αντισταθεί σ' αυτό. Αυτό δεν είναι διαφορετικό σενάριο από αυτό που η ανθρωπότητα βιώνει κατά τη δική μας ζωή. (Είναι ενδιαφέρον να σκεφτούμε, αν οι Χετταίοι δεν αντιδρούσαν αντιστεκόμενοι στους Έλληνες, πώς θα εξελισσόταν η ιστορία με μια Μυκηναϊκή Αυτοκρατορία που επεκτείνεται προς ανατολάς πλησιάζοντας στην ακτή της Συρίας; Θα ήταν η αυτοκρατορία αρκετά ισχυρή, όπως οι Αιγύπτιοι, να αντισταθεί στη διείσδυση των λαών της θάλασσας, ώστε να μαλακώσουν το χτύπημα στην κατάρρευση της Ύστερης Εποχής του Χαλκού και του Μεσαίωνα; Πώς θα επηρέαζε αυτό το βιβλικό ιστορικό και τους επακόλουθους αγώνες εξουσίας στην περιοχή αυτή;

Ο Όμηρος έχει τιμηθεί από πολλούς και επικριθεί από άλλους (όπως και ο Schliemann, πρώτος μεγάλος εκσκαφέας στην Τροία). Ωστόσο, αυτό που έκανε αναφορικά προς τις επόμενες γενιές, ποιο μεγάλο όρο «Τη μεγαλύτερη πολεμική ιστορία που γράφτηκε ποτέ», μια ιστορία που έφερε τεράστια ευχαρίστηση σε γενιές αναγνωστών, ένα ένδοξο πλαίσιο για την πρώτη ιστορία της Ελλάδας, προγονικές ρίζες για τους Ρωμαίους και σήμερα, αναρίθμητες θέσεις εργασίας και ερευνητικές ευκαιρίες για καθηγητές, αρχαιολόγους, ιστορικούς, φιλολόγους και πολλούς άλλους μελετητές και σπουδαστές της αρχαίας ιστορίας που οφείλουν σαφώς στον Όμηρο ένα τεράστιο χρέος ευγνωμοσύνης. Για τους έμπορους τέχνης, τα μουσεία και τους ιδιωτικούς συλλέκτες, τα τεχνουργήματα που ασχολούνται με τον Τρωικό πόλεμο και τους παίκτες του είναι σχεδόν αδύνατο να απαριθμηθούν.

Ο Robert Fagles, ένας μεταφραστής της *Ιλιάδας*, τον οποίο ως συγγραφέας είχα την τιμή να επικοινωνήσω τηλεφωνικά πριν από μερικά χρόνια, ανέφερε στο βιβλίο του, του 1990, ότι ο Όμηρος «σαρώνει κατά μήκος τον ακροατή –υπάρχει κάτι ισχυρό στο τραγούδι του– (και η φωτιά στον Όμηρο) καίει παντού καθαρά και παντού ακαταμάχητα». Ότι ο Όμηρος συνυφαίνει την κοινωνικο-συναισθηματική δυναμική του πολέμου μπορεί να είναι ένας λόγος. Επιπροσθέτως δικαιώνεται ο Όμηρος, ότι δεν έθεσε ημερομηνία για τον Τρωικό του πόλεμο, το κάναμε αυτό, με τους αρχαίους συγγραφείς, αν και ο Πausanias, πριν από περίπου 2000 χρόνια επέλεξε να μην εμπλακεί στην αντιπαράθεση του Τρωικού πολέμου μέχρι σήμερα. Συνήθως ο πόλεμος έχει χρονολογηθεί το 1250 π.Χ. ή το 1180

π.Χ. Αυτή η περίοδος συμπίπτει με τον πόλεμο στην Τροία που διεξήχθη κατά τη διάρκεια της χεττιτικής βασιλείας του 1267 έως 1237 π.Χ., αλλά όχι σε μεταγενέστερη ημερομηνία του 1180. **Οι ημερομηνίες που σχετίζονται με τον Τρωικό πόλεμο του Ομήρου ενδέχεται και να μην ταιριάζουν με τα στοιχεία από τα «Τα κείμενα Ahhiyawa».** Το 1430 π.Χ. υπήρχαν δύο τεράστιες συγκρούσεις στην περιοχή της Τροίας που πολέμησαν οι Έλληνες και οι Χετταίοι και πιθανόν οι σύμμαχοί τους. Αρκετές υποτελείς πολιτείες στη βορειοδυτική περιοχή της Ανατολίας επίσης επαναστάτησαν εναντίον των χεττιτών ηγεμόνων τους. Οι ελληνικές επιθέσεις και τα αντάρτικα κράτη συντρίφτηκαν από τους Χετταίους. Οι Έλληνες συνέχισαν τις εισβολές τους στη δυτική Ανατολία, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Μεσογείου στη νήσο της Κύπρου. Για δεκαετίες οι Έλληνες υποστήριζαν τις ανταρτικές ομάδες που ήταν εχθρικές προς τον Χεττίτη ηγέτη και πιθανόν απέκτησαν τον έλεγχο της επικράτειας, της Μιλιάουτα (Μιλήτου), στη νοτιοδυτική Ανατολία. Κατά την περίοδο 1267 έως 1237 π.Χ. πολέμησαν τους Χεττίτες συγκεκριμένα στη Wilusa (Τroy). Αν και δεν υπήρχε άμεση αναφορά ότι εμπλέκονταν οι Τρώες, ως υποτελές κράτος πρέπει να έχουν συμμετάσχει. Αυτή τη φορά οι Έλληνες δεν νικήθηκαν, αλλά η ειρήνη ακολούθησε μεταξύ των δύο δυνάμεων – ένα αδιέξοδο. Οι Έλληνες συνέχισαν την δολοπλόκα τακτική τους, υποστηρίζοντας τους αντάρτες εναντίον των Χεττιτών. Τέλος, κατά την περίοδο 1237 έως 1209 π.Χ., η επικοινωνία μεταξύ των δύο δυνάμεων έληξε. Ο βασιλιάς του Χετταίων είχε διαγράψει τον όρο «Μεγάλος Βασιλιάς» από οποιαδήποτε συζήτηση για τους Έλληνες. Ένα εμπόριο τέθηκε σε εφαρμογή απαγορεύοντας το υποτελές τους κράτος στη Συρία να επιτρέψει την αποστολή ελληνικών φορτίων στον εχθρό, την Ασσυρία. **Πουθενά, κατά τη διάρκεια των 220 χρόνων, τα στοιχεία από τα κείμενα δεν δείχνουν ότι οι Έλληνες πάλεψαν άμεσα και νίκησαν τους Τρώες.** Και πάλι, τα κείμενα είναι κυρίως η χεττιτική εκδοχή του τι έγινε. Το ερώτημα παραμένει σαφώς, μετά την παύση της επικοινωνίας στα τέλη του 13ου αιώνα, **Τι συνέβη με τους Μυκηναίους Έλληνες; Και τι συνέβη σε ολόκληρη την περιοχή της ανατολικής Μεσογείου;**

Η κατάρρευση των πολιτισμών της Ύστερης Εποχής του Χαλκού

Η Nancy Sandars στο βιβλίο της, *The Sea Peoples*, 1985, λέει για την καταστροφή και την εξαφάνιση των πολλών πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου, «Το χαρακτηριστικό της εποχής είναι η κίνηση». Είναι μια εξαίρετη, αν και ασαφής γραφή, για τους πλατισκολόγους «λαούς της Θάλασσας», ένα απατηλό «στρατό» που πιστεύεται ότι συντίθεται από διάφορες πολιτιστικές ομάδες από τη Μεσόγειο, οι οποίες ήταν αρχικά οι βασικοί ύποπτοι για την καταστροφή των κέντρων παλατιών της περιοχής. Η παρουσία τους έχει σαφώς πιστοποιηθεί σε αιγυπτιακά γλυπτά, ανάγλυφα, με συνοδευτικές επιγραφές στο

βόρειο τείχος του Μεγάλου Ναού στο Medinet Habu που δείχνουν επιθέσεις με βάρκες και άντρες στα κέρατα και σε άλλα φτερωτά στέφανα και ένα πολύ μεγαλύτερο στόλο αιγυπτιακών σκαφών στη σκηνή. Αλλά στους αρχαίους Έλληνες ήταν η «Δωρική εισβολή» από το βορρά, η οικογένεια των «Ηρακλειδών», απόγονοι του Ηρακλή, οι οποίοι σε μια εποχή που η Ελλάδα ήταν ευάλωτη, κατέβηκε πιθανότατα από την ορεινή περιοχή της Ηπείρου στα βορειοδυτικά της Ελλάδας, δυτικά της Θεσσαλίας, για να κατακλύσει τη χώρα. Παρόλο που δεν βρέθηκαν αρχαιολογικά στοιχεία που να υποστηρίζουν αυτήν την δωρική εκδοχή, η παράδοση παραμένει ισχυρή. Κάποιοι επισήμαναν το τείχος που χτίστηκε εκείνη την εποχή στον Ισθμό της Κορίνθου και έβλεπε προς βορρά ως ένδειξη φόβων για τους εισβολείς από το βορρά και πιθανόν για τους Δωριείς.

Αλλά υπήρχαν μεγαλύτερες δυνάμεις που δρούσαν εκείνη την εποχή οδηγώντας σε αυτό που περιγράφηκε ως «Συρρίκνωση των Συστημάτων» και σε άλλα καταστροφικά γεγονότα, εκδοχές των οποίων η Sandars ανέφερε επίσης στο βιβλίο της και ο αρχαιολόγος Colin Renfrew περιγράφει για πρώτη φορά το 1979 και που ο Eric Cline το 2014 σαφώς τεκμηριώνει και επεξεργάζεται εύγλωττα στο βιβλίο του που αναφέρθηκε προηγουμένως *1177: Το έτος που κατέρρευσε ο πολιτισμός*. Αναγνώρισε το «Σύμπτυξη Συστημάτων» του Renfrew ως:

1. Σύμπτυξη της κεντρικής διοικητικής οργάνωσης.
2. Εξαφάνιση της παραδοσιακής τάξης ελίτ.
3. Η κατάρρευση της συγκεντρωτικής οικονομίας.
4. Μετατόπιση και μείωση του πληθυσμού.

Αυτά συνέβησαν με το χρόνο. Αλλά όπως πιστεύει ο Cline, «η περίοδος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού έχει δικαίως χαιρετιστεί ως μία από τις χρυσές εποχές στην ιστορία του κόσμου». Για να τερματιστούν οι κοσμοπολίτικες, ελιτίστικες και συχνά πολεμοχαρείς κοινωνίες, πρέπει να συντρέχουν παράγοντες πιο σύνθετοι από τον μαρασμό των θαλάσσιων πειρατών και την κατάρρευση του ίδιου του συστήματος παλατιών, όλα όσα συνέβησαν στο πλαίσιο άλλων παρεμβάσεων. Παρόλο που δεν συμφωνούν όλοι οι μελετητές, μια «Θεωρία Πολυπλοκότητας», η οποία δείχνει τα αποδεικτικά στοιχεία, φαίνεται να είναι μια λογική απάντηση. Αυτή περιλαμβάνει:

1. Σεισμοί, σεισμικές δραστηριότητες που έχουν επηρεάσει την περιοχή εδώ και αιώνες, συχνά ισοπεδώνοντας ολόκληρες πόλεις.
2. Η ξηρασία που προκαλείται από την αλλαγή των κλιματικών συνθηκών που ενδεχομένως οδηγεί σε λιμούς.

3. Εισβολείς που καταστρέφουν, καίνε και λεηλατούν χωριά, αστικά κέντρα και πόλεις.
4. Μετανάστες που φεύγουν από την επικείμενη καταστροφή, τις πολεμικές ζώνες και άλλους στα διασταυρούμενα πυρά.
5. Εσωτερικές συγκρούσεις και πολιτικές αναταραχές κατά των κυβερνήτωντων ελίτ που έχουμε ήδη δει πολύ στη δυτική Ανατολία.

Σε συνδυασμό, αυτό το μωσαϊκό γεγονότων δημιούργησε ένα φαινόμενο ντόμινο συστηματικά την ανακτορική περίοδο, οδηγώντας το διεθνές εμπόριο σε ένα τέλος. Υπό εξέταση τα στοιχεία από ένα πήλινο δισκίο που βρέθηκε στο Ugarit στις ακτές της Συρίας που δείχνουν ότι φοβούνται από έναν εχθρό που προκαλεί όλεθρο. Απευθυνόμενο στον βασιλιά της Κύπρου από τον βασιλιά του Ουγκαρίτ, εν μέρει αναφέρει: «Πατέρα, τώρα έρχονται τα πλοία του εχθρού. Έβαλαν φωτιά στις πόλεις μου και έκαναν ζημιά στη γη. Δεν γνωρίζει ο πατέρας μου ότι όλο το πεζικό μου και όλα τα πλοία μου βρίσκονται πολύ κοντά στη γη του Λούκα;» Αυτό θα μπορούσε να αφορά τους εισβολείς (τους λαούς της θάλασσας) που επιτέθηκαν στην Αίγυπτο το 1207 π.Χ. ή αργότερα εισβολή του 1177 π.Χ., που αμφότερα απώθησε η Αίγυπτος. Η καταστροφή στο Ugarit, που ήταν βίαιη, κρίθηκε ότι συνέβη μεταξύ του 1190 και του 1185 π.Χ. Άλλες πόλεις της περιοχής καταστράφηκαν επίσης. Μια περιοχή που δεν καταστράφηκε ήταν πιο νότια στην ακτή του Λεβάντ, μια πόλη που ονομάζεται Ashkelon. Εδώ οι εκσκαφείς εντόπισαν την εμφάνιση νέων πολιτιστικών μοτίβων και τα συνέδεσαν με τους Φιλισταίους, που χαρακτηρίστηκαν ως Pelest, μέρος των πλιατασικολόγων «Θαλάσσιων Λαών» που μετανάστευσαν από τον Μυκηναϊκό κόσμο των Ελλήνων.

Ακόμα νωρίτερα από αυτό υπήρξε λιμός στην περιοχή. Υπό εξέταση μια επιστολή από μια βασίλισσα των Χεττιτών στα μέσα του 13ου αιώνα π.Χ. στον Αιγύπτιο Φαραώ Ραμσή Β', δηλώνοντας: «Δεν έχω δημητριακά στις χώρες μου». Μια άλλη επιστολή από έναν χεττιτή βασιλιά στον βασιλιά του Ουγκαρίτ δήλωνε σχετικά με την ανάγκη τους για αποστολές σε κριθάρι, «Είναι ζήτημα ζωής ή θανάτου». Και κάποτε αργότερα το 1180 π.Χ. στην Ελλάδα, στην Πύλο, τόπο της πατρίδας του βασιλιά Νέστορα, το παλάτι καταστράφηκε από πυρκαγιά μεγάλης έντασης. Υπάρχουν κάποιες αποδείξεις από τα δισκία της Γραμμικής Β που βρέθηκαν στην καταστροφή ότι υπήρχαν «παρατηρητές της θάλασσας», γεγονός που μπορεί να κατέληγε σε ανησυχίες από μια θαλάσσια εισβολή στην πόλη, την «αμμώδη Πύλο» του Ομήρου, λόγω της εγγύτητάς της προς την ακτή. Ο χώρος του παλατιού ήταν ένας από τους λίγους στον μυκηναϊκό κόσμο, όπου δεν υπήρχε ανάγκη για μαζική οχύρωση. Σε κάθε περίπτωση, ο πληθυσμός πρέπει να είχε προειδοποιηθεί για να φύγει πριν από το καταστροφικό γεγονός.

Αυτό μας οδηγεί στο ερώτημα τι συνέβη σε άλλα παλάτια στην ηπειρωτική Ελλάδα; Στις Μυκήνες, την πατρίδα του βασιλιά Αγαμέμνονα, η πόλη επλήγη από μεγάλο σεισμό γύρω στο 1250 π.Χ. αλλά αναστηλώθηκε μόνο για να καταστραφεί από τη φωτιά το 1190 π.Χ. αν και στην Πύλο δεν είναι γνωστό αν ήταν δράση ανθρώπων ή πράξη της φύσης. Το παλάτι της Τίρουνας, λίγα μίλια στα νότια, καταστράφηκε επίσης κατά τη διάρκεια αυτού του χρονικού πλαισίου, αλλά μπορεί να ήταν ένας σεισμός που θα μπορούσε να επηρεάσει και τις Μυκήνες. Άλλες καταστροφές συνέβησαν εκείνη την εποχή, όπως στις Θήβες, Ορχομενό και Γλα στη Βοιωτία της κεντρικής Ελλάδας και στην πόλη του Βόλου, βορειότερα στη Θεσσαλία, που καταστράφηκε από πυρκαγιά (ο ίδιος ο Βόλος βρίσκεται σε μια περιοχή σεισμικής δραστηριότητας, κατάλοιπα αρχαίων ηφαιστειακών πετρωμάτων που αφήνουν στα νοτιοδυτικά αγροτικά εδάφη με ορατές σχισμές και καλές παραλίες με ηφαιστειακή άμμο κοντά στη Νέα Αγχίαλο). Το Λευκάδι στην Εύβοια καταστράφηκε επίσης. Άγνωστα ως προς την κατάστασή τους είναι οι τοποθεσίες των ανακτόρων προσδιορισμένες από τον Όμηρο, που μέχρι τώρα δεν έχουν ανακαλυφθεί, όπως ο Οδυσσεάς στην Ιθάκη, ο Αχιλλέας στη Φθία (πιθανώς Φαρσάλια στη Θεσσαλία, όπως πιστεύει ο συγγραφέας) ή ο Μενέλαος κοντά στη Σπάρτη. Στο Αιγαίο, το Εμπορίο στο νησί της Χίου καταστράφηκε από πυρκαγιά. Στην Ανατολία, η Μίλητος έπεσε στις φλόγες όπως και η χεττιτική πρωτεύουσα της Χάτουσας, αν και η αιτία μπορεί να ήταν ο λαός Κάσκα στο βρορά που μπορεί να εισέβαλε όταν οι Χεττίτες ήταν πιο ευάλωτοι.

Όσον αφορά την Wilusa (Τροία), θεωρήθηκε αρχικά ότι έφτασε στο φλεγόμενο τέλος στο 1250 π.Χ., αλλά αυτό πιστεύεται ότι συνέβη το 1190 με το 1180 π.Χ., την ίδια χρονική περίοδο με τα παλάτια στην Ελλάδα. Όπως ο Cline θεωρεί επίσης, καθώς και ο Ρόουζ, αν οι Έλληνες απομακρύνονταν πολεμώντας τους Τρώες εκείνη την εποχή, αυτό θα είχε αφήσει τα παλάτια στην ελληνική ηπειρωτική χώρα ευάλωτα στους εισβολείς. Αυτή είναι μια πιθανότητα, αλλά δεν ταιριάζει με τις αποσπασματικές ιστορίες που έχουν προέλθει από τα βιβλία του «Επικού Κύκλου», μερικά από τα οποία πραγματεύονται τις περιστάσεις των επιστρεφόντων νικητών Ελλήνων. Ενώ υπήρχαν μικτές ανταποκρίσεις σε εκείνους που βρήκαν το δρόμο της επιστροφής τους, δεν υπήρχαν περιγραφές επιστροφής στα κατεστραμμένα παλάτια. Στην ίδια την Τροία, η πόλη ήταν σχεδόν απρόσιτη με τοίχους τέσσερα έως πέντε μέτρα (12 έως 15 πόδια) και δέκα μέτρα (30 πόδια) ψηλά. Υπήρχε επίσης ένα εξωτερικό αμυντικό χαντάκι περίπου 200 μέτρα μακριά από και γύρω από το χώρο του παλατιού δημιουργώντας ένα διπλό αμυντικό σύστημα. Σε ένα τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ για την Τροία το 2004, ο Manfred Korfmann, ηγέτης της ομάδας των εκσκαφών στην Τροία από τη δεκαετία του '80, δήλωσε: «Αυτό το θαυμάσιο χαντάκι κόβεται στον βράχο – έτσι νομίζω ότι μιλάμε για μια σημαντική χαμηλότερη πόλη και μία μεγάλη προσπάθεια να ενισχυθεί με αυτή την τάφρο». Είναι σαφές ότι με μια χαμηλότε-

ρη πόλη, η Τροία ήταν μεγαλύτερη από ό, τι πιστεύαμε προηγουμένως, με πληθυσμό που εκτιμάται σήμερα ότι ανέρχονταν σε 10.000 άτομα με τον συνάδελφό του Κόρφμαν, Πίτερ Γιομπλάνκα, λέγοντας ότι η πόλη ήταν δέκα φορές μεγαλύτερη από ό, τι εκτιμούσαμε νωρίτερα. Το χαντάκι ανακαλύφθηκε μόνο τα τελευταία είκοσι χρόνια με τηλεανίχνευση. Οι Τρώες φοβούνται σαφώς τους εισβολείς και ήταν πολύ καλά οχυρωμένοι γι' αυτό. Ο τρωικός πόλεμος του Ομήρου επί δέκα χρόνια δεν θα μπορούσε να ήταν μία υπερβολή. Η πόλη φαινόταν απόρρητη. Ο Brian Rose, ένας από τους βασικούς εκσκαφείς στην Τροία από το 1988 έως το 2012, παρουσιάζει στο βιβλίο του, *The Archaeology of Greek and Roman Troy*, το 2014, ένα ενδιαφέρον υπόβαθρο και λεπτομέρειες για την Τροία που μόνο ένας αρχαιολόγος επί τόπου θα μπορούσε να παράσχει. Δήλωσε σε μια συνέντευξη του 2017 με τον παρόντα συγγραφέα, ότι η ανακάλυψη αυτού του κατώτερου τάφρου ήταν το επίκεντρο ολόκληρης της ανασκαφής. Έδειξε σαφώς ότι η Τροία ήταν πολύ περισσότερο από ένα περιφερειακό φυλάκιο και αντ' αυτού ένα αστικό κέντρο, πολύ περιζήτητο για τη στρατηγική του θέση και τον πλούτο των πόρων του. Τα τεχνουργήματα που ανακαλύφθηκαν στην Τροία, πηγαίνοντας πίσω στις ανασκαφές του Schliemann που ξεκίνησαν το 1871, δείχνουν σαφή στοιχεία για τη μυκηναϊκή παρουσία, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων ευρημάτων των Μινωιτών. Είναι ενδιαφέρον ότι λίγα χεττιτικά αντικείμενα έχουν ανακαλυφθεί, αν και οι Χετταίοι προσπάθησαν γενναία να εξασφαλίσουν την Τροία για τον εαυτό τους. Τελικά, ανεξάρτητα από το πόσο ισχυρή είναι η δύναμη των αρπαγών ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις της εποχής, ανεξάρτητα από τις ψυχολογικές ή οικονομικές δυνάμεις που οδήγησαν αυτούς τους βασιλείς να απαιτήσουν πίστη και σεβασμό για τη δύναμή τους, τα έχασαν όλα. Νεκρά σώματα βρέθηκαν ανάμεσα στα ερείπια της Τροίας του 1180 π.Χ., καθώς και τα κεφάλια βέλους στους τοίχους, και μια πύρινη καταστροφή. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι συνεχιζόμενες μάχες στην Τροία καθώς και τα φυσικά γεγονότα, είχαν άμεσο αντίκτυπο στη βιωσιμότητα στην οποία οι Έλληνες διαδραμάτισαν πολύ μεγάλο ρόλο. Ενώ η παράδοση του Τρωικού Πολέμου του Ομήρου παραμένει ισχυρή και έχει κάποια ισχύ ως προς την ιστορικότητά της, «Τα Κείμενα Αχχιγιάουαν», πολύ πληροφοριακά και ενδιαφέροντα, δεν παρέχουν σαφείς και άμεσες αποδείξεις ότι οι Έλληνες πολέμησαν τους Τρώες στην Τροία. Από την άλλη πλευρά, ο Joachim Latacz στο βιβλίο του *Τροία και Όμηρος*, το 2004, δηλώνει: «Δεν θα εκπλήσσει το γεγονός ότι στο εγγύς μέλλον το αποτέλεσμα θ' αναφέρει ότι ο Όμηρος πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη».

Αλλά μετά την καταστροφή της Τροίας και άλλων περιοχών στην Ανατολία, στις Μυκήνες και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και αλλού, το «κίνημα» και η «μετανάστευση» ανθρώπων σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο κατά τον 12ο αιώνα π.Χ. και στην εποχή του σιδήρου που ακολούθησε, έφερε μαζί του μια «σκοτεινή εποχή», τουλάχιστον όσον

αφορά την κατάρρευση της κεντρικής διοίκησης των παλατιών και της κυβέρνησης των ελίτ. Υπήρχαν περιοχές που άνθισαν αν και μέσα σε ένα πιο μέτριο πολιτιστικό περιβάλλον και μικρότεροι οικισμοί με κάποια ανοικοδόμηση περιοχών καταστράφηκαν και άλλοι συνεχίζουν, όπως οι αγρότες στη Θεσσαλία, η κύρια ψωμιέρα της Ελλάδας, η Ιαλυσός στη Ρόδο που δεν καταστράφηκε και μπορεί να δέχτηκε πρόσφυγες από άλλες Μυκηναϊκές περιοχές, όπως και το νησί της Κύπρου. Τελικά οι μαζικές μετακινήσεις των Ελλήνων της ηπειρωτικής χώρας πραγματοποιήθηκαν στη Δυτική Ανατολία, Μαύρη Θάλασσα, Βόρεια Αφρική και αργότερα στη Σικελία και πέρα. Αν και η Αίγυπτος δεν περιήλθε σε καταστροφή, μέσα σε έναν αιώνα είχε χάσει μεγάλο μέρος της προηγούμενης δόξας της, όπως εκτιμάται από την κατάσταση των πραγμάτων σε όλη την ανατολική Μεσόγειο. Για τον παρόντα συγγραφέα και για πολλούς άλλους, τα λόγια του Wolf-Dietrich Niemeier, που μοιάζουν με αυτά του Furumark, αποκαλύπτουν σαφώς τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η καλύτερη κατανόηση του παρελθόντος μας: «Ωστόσο, η ανακατασκευή της πρώιμης ελληνικής ιστορίας παραμένει το πιο σημαντικό καθήκον της σύγχρονης επιστήμης της ιστορίας». Με τόσο λίγα που έχουν ανακαλυφθεί, οι προκλήσεις παραμένουν.

Τελευταία κουβέντα για τον Τρωικό Πόλεμο

Το 1430 π.Χ. υπήρξε πόλεμος κοντά στην περιοχή της Τροίας. Οι Έλληνες ήταν οι επιτιθέμενοι και οι Χετταίοι οι υπερασπιστές. Οι Έλληνες νικήθηκαν δύο φορές από τους Χετταίους. Είκοσι δύο υποτελείς πολιτείες των Χετταίων επίσης επαναστάτησαν εναντίον των χεττιτών ηγεμόνων τους, αλλά συντρίφτηκαν. Οι Έλληνες συνέχισαν την επιθετικότητά τους, αλλά από τα τέλη του 14ου αιώνα π.Χ. διστακτικά επιζήτησαν ειρήνη. Μεταξύ 1267 και 1237 π.Χ., οι Έλληνες και οι Χετταίοι πολέμησαν και πάλι και αυτή τη φορά ειδικά στη Wilusa (Troy). Κατέληξε σε ένα αδιέξοδο. Η ειρήνη ακολούθησε. Αλλά προφανώς αυτή τη φορά οι Χετταίοι ήταν οι επιτιθέμενοι. Αν και υπήρχε ειρήνη, οι Έλληνες ήταν αναμφίβολα εξοργισμένοι. Κατά τη διάρκεια των περισσότερων από τα 220 χρόνια που καλύπτονται από αυτόν τον διάλογο ανάμεσα στους Έλληνες και τους Χετταίους βασιλιάδες, ήταν οι ίδιοι οι επιτιθέμενοι που υποστήριζαν τα υποτελικά κράτη να εξεγερθούν εναντίον των Χετταίων και τελικά κυβερνούσαν την περιοχή στη Μιλάουτα [Μίλητο]. Ο φιλοπόλεμος χαρακτήρας των Ελλήνων δεν σταμάτησε ποτέ. Αρχαιολογικά στοιχεία δείχνουν ότι υπήρξε καταστροφή στην Τροία το 1300 π.Χ., προφανώς από σεισμό. Υπήρξε μια άλλη καταστροφή το 1180 π.Χ., αλλά αυτή τη φορά μια πύρινη όπως περιγράφεται παραπάνω. Αυτή ήταν μια περίοδος εισβολής και καταστροφής σε όλη την ανατολική Μεσόγειο. Η επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων και των Χετταίων έπαψε πριν από τριάντα περίπου χρόνια. Δεν υπάρχουν στοιχεία για το ποιος κατέστρεψε την Τροία εκείνη τη στιγμή. **Σαφώς**

υπήρξε ένας Τρωικός πόλεμος γύρω στο 1250 π.Χ., στον οποίο πολέμησαν οι Έλληνες, έτσι ναι, υπάρχει αλήθεια για έναν Τρωικό πόλεμο και αλήθεια σε διάφορα μέρη της *Ιλιάδας* του Ομήρου. Η παράδοση τον υποστηρίζει, αλλά χρειάζονται περισσότερα στοιχεία για να περιγράψουμε ως ιστορικό γεγονός τον «Τρωικό πόλεμο του Ομήρου».

Ενώ αυτή τη στιγμή είναι σαφές ότι ο ίδιος ο πόλεμος του Ομήρου δεν είναι «ιστορικό γεγονός», μπορούμε να πούμε από τα κείμενα Αηθιγawa ότι βασίζεται σε «ιστορικό προηγούμενο». Αναμφισβήτητα προέκυψε από πραγματικά γεγονότα που εμείς οι ίδιοι έχουμε δει στους διαλόγους μεταξύ των διαφόρων βασιλιάδων δύο μεγάλων δυνάμεων. Αυτές οι «Φωνές από το παρελθόν» δείχνουν σαφείς ενδείξεις ενός Τρωικού Πολέμου, αν και δεν είναι απαραίτητα ο πόλεμος του Ομήρου. Αλλά από τη σκοπιά της «ιστορικής παράδοσης», η οποία ακόμη και σήμερα υπάρχει σε πολλές περιοχές μεταξύ των ανθρώπων στην Ελλάδα, οι λόγοι όπως παρουσιάζει ο παρών συγγραφέας σε μία μονογραφία – κρίκο τριάντα πέντε σελίδων το 2011 καθιστούν σαφές ότι: «Ο Τρωικός πόλεμος ήταν πραγματικός και ο Όμηρος στην *Ιλιάδα* περιγράφει αληθινά ιστορικά γεγονότα, όπως διαπίστωσαν οι ίδιοι οι Έλληνες πριν από περίπου 2000 χρόνια». Αναμφισβήτητα, εμπλούτισε αυτά τα γεγονότα, αξιολογώντας την κληρονομιά που θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς, τοποθετώντας την και τους παίκτες σε ένα λογικό πλαίσιο, όπως γίνονταν πιστευτό και αντιληπτό από αυτόν και τους ανθρώπους της εποχής του. Εφερε τους παίκτες του στη ζωή δίνοντάς τους φωνές και τα γεγονότα με ηρωισμό, πάθος και ίντριγκα, που ενισχύθηκαν από φωτιά και ποιητική ομορφιά. Έτσι σαφώς, όσο αυτή τη στιγμή η συγκεκριμένη ιστορική πραγματικότητα παραμένει υπό αμφισβήτηση, υπάρχει ιστορικό προηγούμενο. Δεν μπορεί πλέον να ειπωθεί ότι ο Τρωικός Πόλεμος του Ομήρου είναι μύθος ή θρύλος, μια φανταστική ιστορία από φανταστικούς χώρους και μια φανταστική περίοδο.

Ο Όμηρος, που γεννήθηκε στη δυτική Ανατολία, ήταν ενήμερος για τις ιστορίες που παραδόθηκαν από γενιά σε γενιά για περίπου 400 χρόνια, ιστορίες για πόλεμο, εχθροπραξίες, εισβολές και ίντριγκες σε μια χώρα που διασπάστηκε από τον πόλεμο, που ελέγχονταν από κυβερνώσες ελίτ και τους στρατούς τους. Το ίδιο μπορεί να λεχθεί και για τους ανθρώπους που γνώρισε στα πρώτα ταξίδια του όχι μόνο στην Ανατολία, αλλά και στην ηπειρωτική Ελλάδα και τα νησιά και όπως ο Στράβων και ο Παυσανίας, πολλούς αιώνες αργότερα, ο Όμηρος κατέγραψε στη μνήμη του και με σημειώσεις (γράφοντας ερχόμενος στην Ελλάδα) για τις συζητήσεις που είχε με τους ανθρώπους και τις τοποθεσίες που είδε σε όλα αυτά τα εδάφη. Είναι απίθανο, όπως άλλοι συγγραφείς δήλωσαν, αν και όχι αδύνατο, ότι οι Έλληνες κατέλαβαν και κατέστρεψαν την Τροία το 1180 π.Χ. σε μια εποχή που, μια δεκαετία ή δύο πριν και μετά, οι περισσότερες ακροπόλεις της ανατολικής Μεσογείου υπέστησαν καταστροφή. Είναι εύλογο να πιστέψουμε ότι ο Όμηρος μπορεί να πήρε τη συλλογική μνήμη 220 χρόνων ιστορίας από το απομακρυσμένο

παρελθόν και τα απέδωσε σε έναν 10ετή πόλεμο, 51 ημέρες από τον οποίο περιέγραψε στην *Ιλιάδα* με τμήματα στην *Οδύσσεια*. Πιθανότατα είχε κίνητρο να θυμηθεί τους προπάτορές του (όπως συμβαίνουν σήμερα σε πολλούς πολιτισμούς, μεταξύ των οποίων και στους σύγχρονους Έλληνες), από τον θαυμασμό και τις ιδέες που είχαν αποκτήσει από τα προηγούμενα ταξίδια του, από τις οικονομικές ανταμοιβές των βασιλέων και των βαρόνων που διασκεύασε και από τη συλλογική ομάδα επαγγελματιών βάρδων που τον οδήγησαν να επαναλάβει, ξανά και ξανά, και τέλος κατέγραψε, γύρω στο 750 π.Χ., τα επικά του έργα. Η τύφλωσή του αργότερα στη ζωή, που πιθανότατα υπήρξε, όξυνε τις αισθήσεις του δίνοντάς του μεγαλύτερη οπτική οξύνοια και έντονη αίσθηση του στόχου, χωρίς ποτέ να σκεφτεί ότι τα έργα του θα ζήσουν στην αιωνιότητα.

Το βασίλειο των Χετταίων εξαφανίστηκε, αλλά καθώς ο Όμηρος κινείται σε ολόκληρη τη δυτική Ανατολία, γεμάτη με βουνά, κοιλάδες και λόφους, πλαισιούμενη από το γαλάζιο του Αιγαίου και κατοικούμενη εδώ και αιώνες από Έλληνες της ηπειρωτικής Ελλάδας, είδε την Τροία και το τεράστιο φρούριο της ως την κύρια περιοχή των γεγονότων, εντοπίζοντας τους συμμάχους των Τρώων και τα 29 βασίλεια των Ελλήνων με επικεφαλής τον γιο του Ατρέα, διαμορφώνοντάς τα σε μια επική ιστορία που ο κόσμος θα αγκαλιάσει για πάντα. Είναι ένα μνημειώδες κομμάτι λογοτεχνίας, η μεγαλύτερη ιστορία πολέμου που ποτέ αναφέρθηκε.

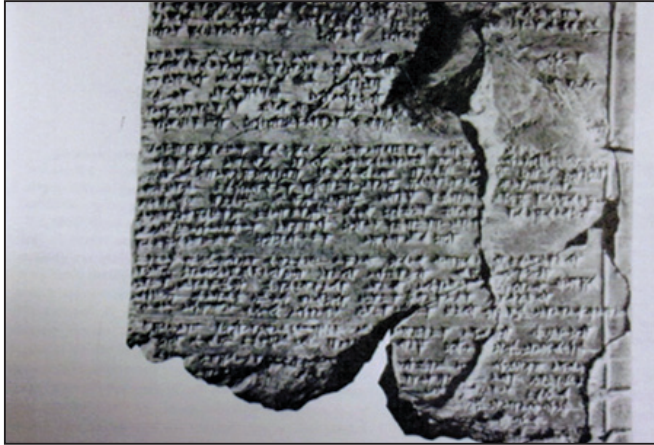
Σημείωση: Σε συνέδριο στην Ελλάδα το 2014 που χρηματοδοτήθηκε από τον παρόντα συγγραφέα και συνεργάτες του, η ιστορική παράδοση στον Όμηρο διαπιστώθηκε ότι είναι πολύ ισχυρή. Σε ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο προετοιμασίας, από τους 75 ανθρώπους που απάντησαν στην ερώτηση «Πιστεύετε ότι ο Τρωικός πόλεμος και ο Έλληνας ήρωάς του Αχιλλέας ήταν πραγματικότητα ή μύθος;» σε μια κλίμακα 5 σημείων, 71 από τους 75 ανθρώπους (95%) πίστευαν συντριπτικά ότι ο Τρωικός πόλεμος και ο Αχιλλέας ήταν πραγματικότητα και όχι μύθος.

Μετά τη σύνταξη αυτής της μονογραφίας, ένα άρθρο στο περιοδικό «Μεσογειακή Αρχαιολογία και Αρχαιομετρία» ήρθε στο φως και παρέχει νέα στοιχεία για την περίοδο του Τρωικού Πολέμου του Ομήρου. Γράφτηκε από έξι καθηγητές από τα πανεπιστήμια της Πάτρας και της Αθήνας στην Ελλάδα στα Τμήματα Γεωλογίας, Φυσικής, Αστροφυσικής και Αστρονομίας, το άρθρο μελετά τις ηλιακές εκλείψεις που περιγράφονται στην ΙΛΙΑΔΑ και στην ΟΔΥΣΣΕΙΑ. Από αυτή την άποψη του συγγραφέα, αυτές οι εκλείψεις είναι ένα ελάχιστα γνωστό και πιθανότατα παραβλεπόμενο μέρος όλων των επικών ιστοριών. Οι συγγραφείς δηλώνουν: «*Εξετάσαμε τις ηλιακές εκλείψεις εντός του χρονικού διαστήματος 1400-1130 π.Χ. και διαπιστώσαμε ότι μόνο η δακτυλιοειδής έκλειψη ηλίου της 6ης Ιουνίου 1218 π.Χ. που παρατηρείται στην Τροία με σημαντική απόφραξη, το 75,2% ταιριάζει πλήρως με τις ομηρικές περιγραφές*». Βασίζεται στις περιγραφές του Ομήρου σχετικά με τις ηλιακές εκλείψεις που εμφανίστηκαν κατά το θάνατο του παιδικού φίλου και του ξαδέλφου του Αχιλλέα, Πατρόκλου, από τα χέρια του Έκτορα και τον αγώνα για την ανάκτηση του σώματός του (Βιβλία 16 και 17 της ΙΛΙΑΔΑΣ) και το άλλο στην επιστροφή του Οδυσσέα στην Ιθάκη στις 30 Οκτωβρίου 1207 π.Χ. (Βιβλίο 13 της ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ). Η επιστημονική βάση της ανάλυσης των συγγραφέων ήταν ο «Κανόνας της Βάσης Δεδομένων Ηλιακής Έκλειψης» της NASA (Εθνική Αεροπορική και Διαστημική Διοίκηση).

Στο Βιβλίο 2 της ΙΛΙΑΔΑΣ, ο Οδυσσέας δηλώνει: «*Είναι τώρα εννέα χρόνια που παραμείναμε εδώ*» (στην Τροία). Από αυτό και άλλες παρόμοιες αναφορές για έναν πόλεμο 10 χρόνων, οι συγγραφείς δηλώνουν ότι ο πόλεμος ξεκίνησε το 1228 π.Χ. και ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 1218 π.Χ., τις τελευταίες 51 ημέρες του πολέμου.

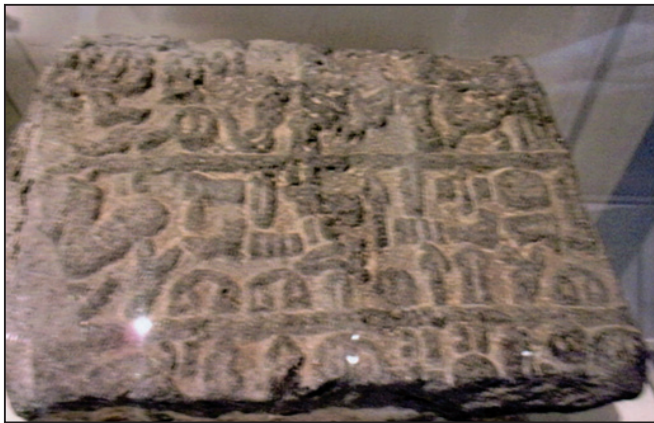
Τα παραπάνω στοιχεία που παρέχουν ένα χρονοδιάγραμμα 1228 έως 1218 π.Χ. για τον Τρωικό πόλεμο του Ομήρου επιβεβαιώνουν την ανάλυση των κειμένων Αηθίγωνα που παρέχονται από τον παρόντα συγγραφέα. Για παράδειγμα, στην επιστολή Τawagalawa κατά τη διάρκεια της βασιλείας του βασιλιά Χαττουσιλή III, 1267-1237 π.Χ., ο πόλεμος που διεξήχθη στην Τροία μεταξύ των Ελλήνων και των Χετταίων εξόργισε έντονα τους Έλληνες. Ο πόλεμος, οι χεττίτες οι σαφώς επιτιθέμενοι, μια μεταγενέστερη απάντηση από τους Έλληνες ότι «*χρησιμοποιήσατε θία εναντίον μου*». Ο βασιλιάς των Χετταίων απάντησε «*Αλλά ήμουν ακόμα νέος*». Από τα κείμενα κατέληξαν: «*Ένας μεγάλος βαθμός αμοιβαίας εμπιστοσύνης μπορεί να έχει καταστραφεί*», λέγοντας περαιτέρω, «*Η εκδίκηση μπορεί τελικά να είναι στο μυαλό των Ελλήνων*». Επίσης, «*Οι Έλληνες μπορεί να κρύβουν δυσαρέσκεια ενάντια στα εχθρικά αδικήματα που ομολόγησε ο Η ΙΙΙ*». Δηλώνω περαιτέρω, οι Έλληνες «*πιθανότατα έχουν αναπτύξει ένα δικό τους σχέδιο ή στρατηγική*

για να διορθώσουν την εχθρική δράση των Χετταίων – αν όχι αμέσως με αντίποινα, πιθανώς στο εγγύς μέλλον, όταν το χεττιτικό βασίλειο μπορεί να είναι πιο ευάλωτο». Αυτή η ευαισθησία επήλθε κατά το 1237-1209 π.Χ. μία περίοδο με εξασθένηση στην ανατολική Μεσόγειο. Οι Χεττίτες είχαν μια δύσκολη στιγμή να διατηρήσουν τον έλεγχο των υποτελικών τους κρατών στη δυτική Ανατολία. Οι Ασσύριοι νίκησαν τους Βαβυλώνιους το 1225 π.Χ., που απειλούσαν τότε τους Χεττίτες που επέπεσαν τελικά στους Ασσύριους το 1209 π.Χ. αυτό προηγήθηκε από πιθανές εσωτερικές συγκρούσεις και πολιτικές αναταραχές στην χεττιτική πρωτεύουσα και δραστηριοτήτων του επιθετικού βασιλείου Κάσκα στα βόρεια των Χετταίων. Πιθανότατα, οι Έλληνες το 1228 π.Χ. εκτελούσαν την «στρατηγική τους για την εκδίκηση» που διεξάγοντας πόλεμο εναντίον των Τρώων σε μια περιοχή που οι Έλληνες προσπάθησαν να εξασφαλίσουν για γενιές. Το άρθρο από τα πανεπιστήμια της Πάτρας και της Αθήνας που έβαλαν τον Τρωικό πόλεμο του Ομήρου μεταξύ 1228 και 1218 π.Χ. επιβεβαιώνει την ανάλυση που έδωσε ο παρών συγγραφέας. Αστρονομικά μιλώντας, ο Όμηρος μπορεί τελικά να δικαιωθεί.

Σφηνοειδής γραφή

(Μουσείο Ινστιτούτου Ανατολής, Πανεπιστήμιο του Σικάγο)

Ιερογλυφικά

(Μουσείο Ινστιτούτου Ανατολής, Πανεπιστήμιο του Σικάγο)

Το μήνυμα, ο αγγελιοφόρος και η μέθοδος

Αυτή η γραφή έχει πραγματευτεί αρκετές επιστολές που έστειλαν οι Έλληνες και Χετταίοι βασιλιάδες της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, αλλά όχι τη μέθοδο με την οποία έγιναν οι επιστολές και τον τρόπο με τον οποίο μεταδόθηκαν στους αποδέκτες τους. Έτσι πώς έφτασαν τα μηνύματα των βασιλέων στους αποδέκτες τους; Πώς έγινε η γραφή; Ποιος ήταν ο αγγελιοφόρος; Ποια ήταν η τελική μέθοδος για τη μετάδοσή τους στους αποδέκτες τους; Η δημοσίευση του Harry Hoffner Jr., *Επιστολές από το Χεττιτικό Βασίλειο*, 2009, παρέχει ένα ενδιαφέρον ιστορικό.

Ήταν οι γραμματείς που αποτελούσαν την κρίσιμη συνιστώσα. Προέρχονταν από την ανώτερη τάξη του βασιλείου, την ελίτ της βασιλικής αυλής, και μερικές φορές ακόμη και από έναν διάδοχο του θρόνου. Υπήρχε μια «σχολή γραφέων» ειδικά για να μάθει κανείς πώς να κάνει τη δουλειά. Όχι μόνο ο γραφέας διαμένει στην αυλή, αλλά όταν ο βασιλιάς ταξίδευε, όπως σε μια στρατιωτική εκστρατεία, ο γραφέας θα ήταν παρών.

Οι γλώσσες και τα κείμενα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν σφηνοειδής, ακκαδιάνικα και ιερογλυφικά. Μόνο ο γραφέας του βασιλείου τα γνώριζε και πώς να τα χρησιμοποιεί. Για τον μέσο άνθρωπο η Luwian ήταν η δημοτική, ομιλούμενη γλώσσα και γραφόταν σε ιερογλυφική γραφή. Η σφηνοειδής, από την άλλη πλευρά, χρησιμοποιήθηκε για διπλωματικό και διοικητικό γράψιμο, η Akkadian για διεθνή, διπλωματική γραφή και τα ιερογλυφικά λαξευμένα συνήθως σε πέτρα για να τα βλέπουν όλοι, όπως σε ένα τεράστιο βράχο σε έναν περίοπτο δρόμο. Χωρίς γραπτή δική τους γλώσσα αυτή την περίοδο, οι Έλληνες βασίστηκαν σε γραμματείς, άπταιστους στα Ελληνικά και Χεττιτικά και διαμένοντες στην αυλή τους, για να γράψουν το μήνυμά τους.

Τα δισκία για σφηνοειδή ήταν ακανόνιστα σε μέγεθος και μάλλον μικρά όχι μεγαλύτερα από 3Χ4 ίντσες (7,5 εκ. Χ 10 εκ.) και συχνά μικρότερα. Ένας γραμματέας παίρνει ένα φρεσκοτριμμένο δισκίο από πηλό και με ένα καλάμι γραφίδα θα καταγράψει τα λόγια του βασιλιά. «Όταν το δισκίο είχε γραφτεί, ο γραφέας θα το διάβαζε στον συγγραφέα, κάνοντας οποιοσδήποτε διορθώσεις είναι απαραίτητες και στη συνέχεια το έβαζε σε ένα φάκελο που θα σφραγίζε με τη σφραγίδα του αποστολέα». Για τη γραφή στην Akkadian, [βλέπε την πρώτη σελίδα] ακολουθήθηκε μια παρόμοια διαδικασία, αλλά θα χρησιμοποιηθεί μια μεταλλική γραφίδα. Ο αγγελιοφόρος, ο courier, ήταν το επόμενο βήμα στη διαδικασία. Θα εκτιμηθεί για την αντοχή του, επειδή το γράμμα συχνά μεταφέρεται με τα πόδια σε μεγάλες αποστάσεις και συχνά σε τραχύ έδαφος μέσω ενός συστήματος σκυταλοδρομίας. (Τα άλογα δεν ήταν εξημερωμένα για υπασία). Τα οδικά έργα εκείνης της εποχής ήταν στην ευθύνη του τοπικού κυβερνήτη. «Μερικές φορές οι διεθνείς αγγ-

γελιοφόροι θα εντάσσονταν σε εμπορικά караβάνια για να απολαμβάνουν ένα μέτρο ασφάλειας όταν περνούν από επικίνδυνες περιοχές». Εάν ένας βασιλιάς είχε ένα σημαντικό μήνυμα που φοβόταν ότι μπορούσε να παρακαμφθεί, αυτό το μήνυμα μεταδιδόταν προφορικά με αξιόπιστους αγγελιοφόρους. Ο δέκτης πιθανώς θα δοκιμάσει τον αγγελιοφόρο για να πιστοποιήσει την αξιοπιστία του.

Για την αποθήκευση στη «βιβλιοθήκη» τους, συνήθως ένας κύριος ναός, «οι γραφείς κρατούσαν τα δισκία με μια ορισμένη σειρά σε ξύλινα ράφια». Καταρτίζονταν λίστες που έδειχναν τους αποθηκευτικούς χώρους με «καταλογοποιημένα δισκία στη σειρά τους στα ράφια».

Η αξία των γραμμάτων ήταν ότι η πλειοψηφία ήταν σύγχρονη με τα γεγονότα που σχετίζονται με αυτά. Επιβεβαιώνουν την ιστορική πραγματικότητα, την ιστορικότητα, τα γεγονότα όπως περιγράφονται και ερμηνεύονται από τους συγγραφείς τους. Η ιστορική τους σημασία είναι ανεκτίμητη και προσθέτει πάρα πολύ στην κατανόησή μας για τον αρχαίο κόσμο, ιδιαίτερα στις προσπάθειές μας να αξιολογήσουμε το μύθο ή το θρύλο έναντι της πραγματικότητας.

Βιβλιογραφία

1. Bahn, Paul G., Editor, *Cambridge Illustrated Ιστορία της Αρχαιολογίας*, Cambridge University Press, Cambridge, Αγγλία, 1996.
2. Beckman, Gary M., Bryce, Trevor R., Cline, Eric H., *Τα κείμενα Αηηιγawa*, Εταιρεία Βιβλικής Λογοτεχνίας, Ατλάντα, 2011.
3. Boardman, John, *Οι Έλληνες στο εξωτερικό: οι αποικίες και το εμπόριο τους*, Τάμησης και Hudson, Λονδίνο, 1980.
4. Brianas, James, «Ο Αχιλλέας του Ομήρου: Η γη των Μυρμιδόνων στη Θεσσαλία», *Aheran*, (Καλοκαίρι 2006): σ. 18-21.
5. Brianas, James, «Η αναβίωση της πατρίδας του Αχιλλέα και της πρωτεύουσας Φθία: Τι αποκαλύπτει η ιστορική έρευνα», *Μια μονογραφία*, 2011.
6. Cline, Diane Harris, *Οι Έλληνες: Μια Εικονογραφημένη Ιστορία*, National Geographic, Ουάσιγκτον, DC, 2017.
7. Cline, Eric H., *1177 B.C.: Η χρονιά που κατέρρευσε ο πολιτισμός*, Princeton University Press, Princeton και Oxford, 2014.
8. Edwards, Mark W., *Όμηρος: Ο ποιητής της Ιλιάδας*, Πανεπιστημιακός Τύπος Johns Hopkins, Βαλτιμόρη και Λονδίνο, 1987.
9. Fagles, Robert, *Μεταφραστής, Η Ιλιάδα*, Βιβλία Penguin, Νέα Υόρκη, 1990.
10. Finley, M. I., *Πρώιμη Ελλάδα: Η χάλκινη και αρχαϊκή εποχή*, W. Norton & Company, Νέα Υόρκη και Λονδίνο, 1981.
11. Hoffner, Jr., Harry A., *Επιστολές από το Χεττιτικό Βασίλειο*, Εταιρεία Βιβλικής Λογοτεχνίας, Ατλάντα, 2009.
12. Latacz, Joachim, *Τροία και Όμηρος: Προς μια λύση ενός παλαιού μυστηρίου*, Oxford University Press, Oxford, Αγγλία, 2004.
13. Λεβί, Πέτρος, *Μεταφραστής, Παισανίας: Οδηγός για την Ελλάδα*, Βιβλία Penguin, Λονδίνο, 1979.
14. Macdonald, Colin E., Hallager, Erik, Niemeier Wolf-Dietrich, Συντάκτες, *Οι Μινωίτες στο Κεντρικό, Ανατολικό και Βόρειο Αιγαίο – Νέες Αποδείξεις*, Πράξεις Μινωικού Σεμιναρίου 22-23 Ιανουαρίου 2005, Μονογραφίες του Δανικού Ινστιτούτου Αθηνών, Vol. 8, 2009.
15. Morkot, Robert, *Ιστορικός Άτλας της Αρχαίας Ελλάδας*, Βιβλία Penguin, Λονδίνο, 1996.
16. Papamarinopoulos S. (et. al.), *A New Astronomical Dating of the Trojan War's End*, *Journal of Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, Vol. 14, No 1, 2014, pp 93-102.

17. Rose, Charles Brian, *Η Αρχαιολογία της Ελληνικής και της Ρωμαϊκής Τροίας*, Cambridge University Press, Cambridge, Αγγλία, 2014.
18. Sandars, N. K., *The Sea Peoples: Πολεμιστές της Αρχαίας Μεσογείου*, Τάμηση και Hudson, Αναθεωρημένη Έκδοση, 1985.
19. Schofield, Louise, *Οι Μυκηναίοι*, The British Press, Λονδίνο, 2007.
20. Snodgrass, A. M., Εκδότης, *Αρχαιολογία και ανάδειξη της Ελλάδας*, Cornell University Press, Ιθάκη, Νέα Υόρκη, 2006.
21. Vermeule, Emily, *Ελλάδα στην Εποχή του Χαλκού*, Πανεπιστήμιο του Chicago Press, Σικάγο και Λονδίνο, 1972.
22. Δυτικά. Martin, Ed. και Μεταφραστής, *Ελληνικά επικά θραύσματα*, Πανεπιστημιακός Τύπος του Χάρβαρντ, Cambridge, 2003.

Σχετικά με τον Συγγραφέα

Ο James Brianas είναι Πρόεδρος του «Ιδρύματος Αχιλλέα», μη κερδοσκοπικού οργανισμού που ερευνά την ιστορική παράδοση και την ιστορικότητα του Αχιλλέα, ήρωα του Τρωικού Πολέμου του Ομήρου, και προωθεί την ιστορία και την αρχαιολογία της Ελλάδας και της πατρίδας του στην επαρχία Θεσσαλίας, προγονική πατρίδα των γονέων του που μετανάστευσαν στις Ηνωμένες Πολιτείες στις αρχές του 20ου αιώνα.

Εκπαιδεύτηκε στην Αρχιτεκτονική, την Ψυχολογία και την Διακυβέρνηση και την Εταιρική Διοίκηση και ηγεσία στο Πανεπιστήμιο της Φλώριδας στο Πανεπιστήμιο George Washington και στην Αγγλία, εργάστηκε σε ομοσπονδιακές κυβερνητικές υπηρεσίες στην Ουάσινγκτον DC σαν ερευνητής αναλυτής και στο διδακτικό προσωπικό πανεπιστημίων της μητροπολιτικής Ουάσινγκτον, συμπεριλαμβανομένου του University of Maryland University College και του Florida Institute of Technology, συμμετέχοντας στο διεθνές περιβάλλον της πρωτεύουσας του έθνους. Υπηρέτησε επίσης στο εξωτερικό στη Μέση Ανατολή για πέντε χρόνια με πολυεθνικό οργανισμό και ταξίδεψε εκτεταμένα σε όλη την Ευρώπη, την Εγγύς και Μέση Ανατολή, συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας, της Κύπρου, της Ιορδανίας, της Σαουδικής Αραβίας και της Βόρειας Αφρικής, στην Αίγυπτο και το Μαρόκο και μία στρατιωτική περιοδεία στην Άπω Ανατολή.

Η επίσκεψή του στην Τροία το 1999 κέντρισε το ενδιαφέρον του για την ελληνική ιστορία, την οποία κατόρθωσε να ανακαλύψει ως παιδί που μεγάλωσε στις εθνοτικές κοινότητες του νότιου Νιου Χάμσαϊρ και το ενδιαφέρον του για την αρχαιολογία της πατρίδας των προγόνων του στην Θεσσαλία. Πολλές επισκέψεις στην Ελλάδα και επιτόπια έρευνα σε κοιλάδες και λόφους, σε εντόπιους χωρικούς και πολίτες, συγγενείς, αξιωματούχους της πόλης και αρχαιολόγους του Υπουργείου Πολιτισμού και άλλους μελετητές, παρείχαν τεράστια διορατικότητα και γνώση του λαού, των τόπων και των παραδόσεων που διατηρούν και οδηγούν μια κουλτούρα με τόσο πλούσια ιστορία. Η χορηγία του, σε συνεργασία με το τοπικό «Συμβούλιο για τον Αχιλλέα», δύο συνεδρίων στην Ελλάδα σχετικά με τις διαμάχες γύρω από τον Αχιλλέα συν το χώρο της αρχαίας πόλης «Ελλάς» από όπου η χώρα πήρε και το όνομα της, προσέφερε αυξημένη υποστήριξη και ευαισθητοποίηση για αρχαιολογικές δραστηριότητες σημαντικές για την περιοχή και τους κεντρικούς χώρους για την συστηματική έρευνα και ανασκαφή και, εξίσου σημαντικό, τα πιθανά οικονομικά οφέλη του λαού των τοπικών κοινοτήτων. Οι γνώσεις που αντλήθηκαν από τα «κείμενα του Ahiyawa» αποτελούν ένα ζωτικό μέρος αυτών των προσπάθειών

και μια καλύτερη κατανόηση της πρώιμης ελληνικής ιστορίας και ιδιαίτερα των αντιπα-
ραθέσεων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού και των γεγονότων εκείνης της περιόδου. Η
ελπίδα είναι, για το ευρύ κοινό, και με μια μετάφραση για συνεργάτες και φίλους στην
Ελλάδα, ότι αυτό το φυλλάδιο θα προσθέσει αυτή την κατανόηση.

Ενώ πολλή δόξα στη γοητεία της αρχαίας ελληνικής ιστορίας άλλοι μειωτικά απορ-
ρίπτουν ως μύθο και θρύλο πολλά από το παρελθόν της. Γνωρίζουμε όμως ότι αυτή η γη
έχει αποδώσει πολύ λίγα από αυτά που φιλοξενεί. Είναι ενθαρρυντικό να βλέπει κανείς
ότι, όπως και κάθε χρόνος που περνάει νέες ανακαλύψεις γίνονται που ξαναγράφουν την
ιστορία σε όλο τον κόσμο.

(Email: jamesgbrianas@gmail.com. Phone: 386-453-8450)

